

BELEDİYELERDE GELİRLER NASIL ARTTIRILIR?

Mehmet Zeki FİDANDAL
Yerel Yönetimler UZMANI

BELEDİYELERDE GELİRLERİN ARTTIRILMASI, YENİ GELİR KAYNAKLARININ YARATILMASI

Belediyelerin, hizmetlerini sürdürebilmesi, üretim ve istihdam yaratabilmesi ve kent halkına söz verdiği projelerini gerçekleştirebilmesi için, **ciddi anlamda yeni gelirlere ve disiplin altına alınmış mali yapılara sahip olmaları gerekmektedir.**

Günümüz ekonomik koşullarında Belediyelerimiz ve Bağlı kuruluşları, **etkin tasarruf önlemlerini almak ve uygulamak, gelir gider dengelerini ayarlamak ve gelirlerini arttırmak zorundadırlar.** Bu kitapta 30 yıllık Belediyecilik deneyimlerimin sonucunda **gelirlerin arttırılması, yeni gelir kaynaklarının yaratılması, yasalardan ve yönetmeliklerden yararlanılarak Belediyelere avantajların sağlanması** vb. konularını sizlere aktarmaya çalışacağım.

Öncelikle Belediye Başkanlarına ve Belediye yöneticilerine bazı tavsiyelerim olacaktır.

- **Belediye Bütçelerinin büyük bölümü yerel ve öz kaynaklardan oluşmaktadır. Bu nedenle her 1 kuruşu harcarken harcadığınız paranın halkın parası olduğunu unutmayınız.**
- **Belediyenin alacaklarına karşı ödünsüz, borçlarına karşı temkinli olunuz.**
- **Bir projeye karar verirken mutlaka maliyet analizi yapın.**
- **Aciliyeti ve önceliği olmayan projeleri öteleyiniz.**
- **Etrafınızda oluşacak art niyetli kişilerin etkili olmasına müsaade etmeyiniz. Çakallar parayı sever, Belediyenin parasının halkın parası olmasının onlar için hükmü yoktur.**
- **Harcamaları mutlaka denetleyiniz ve gereksiz harcama yapanlardan hesap sorunuz.**
- **Harcadığınız her kuruşta yetimin hakkı vardır. Bu hakkı kimseye yedirmeyiniz.**
- **Bir hizmeti satın alırken en iyisini ve en ucuzunu arayınız.**
- **Belediyelerde en önemli kara deliklerden biri de "Doğrudan Temin yoluyla alınan hizmetlerdir" Bu konuda sıkı bir denetim mekanizması kurunuz. Müdürlüklerin bu yetkiyi kullanmalarına izin vermeyiniz. Tek bir komisyon tarafından yürütülmesini sağlayınız.**
- **İhalelerin sonuna kadar takipçisi olunuz ve şartnameye uygun olup olmadığını denetleyiniz. Denetlenmeyen her ihale, Belediye için zarar kaynağıdır.**
- **Kritik görevlere işin uzmanlarını getirin. Amcaoğlu, Dayıkızı Dünürün Bacanağı diyerek ciğeri, kediye teslim etmeyiniz.**

- “Belediyelerin malı deniz, Yemeyen domuz” algısı oluşmasına asla izin vermeyiniz.
- “Gündüz yediğiniz hurmalar gece sizi tırmalar” sözünü asla unutmayınız.
- Usulsüz hiçbir işleme müsaade etmeyiniz. Attığınız imzalar sizi 15 yıl takip eder.
- Belediyeyi eviniz, Belediyenin parasını da cebinizde ki para olarak düşünün ve dikkatli harcayınız.
- Pinti Başkan desinler Müsrif Başkan demesinler. Çünkü siz halkın parasını korumakla mükellefsiniz.

BELEDİYELERDE GELİRLERİN ARTTIRILMASI

Belediyelerin gelirlerinin neler olduğu **5393 sayılı Belediye yasasının 59.maddesi ile 2464 Sayılı Belediye Gelirleri** yasasında belirtilmiştir. Bunun dışında yine yasalar ve mevzuatlar çerçevesinde Belediyelerin Gelirlerini nasıl arttırabilecekleri yönünde neler yapabilecekleri de bellidir. Bu kitapta değinmek istediğim konuların başında Belediyelerin yasalar çerçevesinde gelirlerini nasıl arttırabileceklerini ve yeni gelir kaynaklarını nasıl yaratabileceklerini anlatmak gelir.

Belediyelerde gelirlerin arttırılması yönünde yapılacak öncelikli çalışmaları birkaç başlık halinde sıralayabiliriz.

- 1- **BELEDİYENİN ZARARLARINI ÖNLEME ÇALIŞMALARI,**
- 2- **GELİR KAYIPLARINI ORTAYA ÇIKARMA ÇALIŞMALARI,**
- 3- **ETKİN TASARRUF ÖNLEMLERİNİN UYGULAMAYA GEÇİRİLMESİ,**
- 4- **YENİ GELİR KAYNAKLARININ YARATILMASI,**
- 5- **TEKNOLOJİYİ İYİ KULLANMA,**
- 6- **YASALARIN VE YÖNETMELİKLERİN SAĞLADIĞI AVANTAJLARI KULLANMA,**
- 7- **COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMİNDEN YARARLANMA,**
- 8- **KENT BİLGİ SİSTEMİNDEN YARARLANMA,**

Yukarıda sıralamış olduğum başlıkları incelemeye geçelim.

• **BELEDİYELERİN ZARARLARINI ÖNLEME**

Belediyelerimizin gelirlerini arttırmayı hedefliyorsak öncelikle zararların önlenmesi gerekiyor. Sık sık Sayıştay denetçileri tarafından ortaya çıkarılan ve Kamu Zararı olarak raporlara yazılan hatalı işlemler nedeniyle Belediyelerimiz, büyük gelir kayıplarına uğramaktadırlar. Bu zararları önleyebilirsek Belediyemizin Gelirleri de doğal olarak artmış olacaktır. Belediyelerimizin sıklıkla yaptıkları hatalar neler ve sonucunda ne gibi zararlar oluşmaktadır? İncelemeye çalışalım.

- a) Yapılan iş, alınan mal veya hizmet karşılığı olarak ilgili mevzuatında belirtilen ya da mevzuatında öngörülen karar, onay, sözleşme ve benzeri belgelerde belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,
- b) İlgili mevzuatında öngörülen haller dışında, iş yaptırılmadan, mal veya hizmet alınmadan önce ödeme yapılması,
- c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,
- ç) İlgili mevzuatı gereğince görevlendirilen komisyon veya kişilerce rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla iş yaptırılması, mal veya hizmet alınması,
- d) Kamu idarelerine ait malların kiraya verilmesi, tahsisi, yönetimi, kullanımı ve elden çıkarılması işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
- e) Görevlilere teslim edilen taşınırın zarara uğraması,
- f) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,
- g) Kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek malî külfet getirilmesi,
- ğ) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması
- h) Personel görevlendirilmelerinde yapılan usülsüz atamalar nedeniyle yaşanan kayıplar,
- ı) Yasaların ve ilgili mevzuatların doğru yorumlanamaması nedeniyle oluşan tazminat kayıpları,
- j) Plansız ve öngörüsüz yapılan hizmet alımlarının verimsizliğinden kaynaklanan kayıplar,
- k) Birimlerin denetlenmemesi nedeniyle sorumluluk kavramının oluşmaması ve verilen kararlar nedeniyle oluşan kayıplar,
- l) Mal ve Hizmet alımlarında piyasa koşullarının iyi etüt edilmemesi ve kalitesiz mal ve ucuza hizmet alımlarının getirdiği kayıplar,
- m) Lüks merakı nedeniyle yaşanan kayıplar,
- n) Su kayıplarından ve kaçak su kullanımından kaynaklanan kayıplar,

o) Belediyenin alacakları konusunda yeterli takiplerin yapılmamasından kaynaklanan zararlar,

ö) Plansız ve öngörüsüz işlemler ve icraatlar nedeniyle kredi borçlanmalarının getirdiği faiz ve diğer yüklerden kaynaklanan zararlar,

Yukarıda belirtmiş olduğum maddeleri çoğaltmak mümkündür. Ancak Belediyelerin zararlarının önlenmesi ve kayıplarının ortaya çıkarılmasının başlıca nedenleri olarak maddeler halinde yazmış olduğum tespitlerin önemi çok büyüktür.

Belediyelerimiz bu tespitleri yerinde görerek ve inceleyerek durum analizi yapmalı ve kayıpları derhal önlemelidirler.

Örneğin TÜİK verilerine göre Belediyelerimizde su kayıpları ve kaçak su kullanımı oranı yaklaşık %40 civarındadır. Gelire dönüşmeyen bu tür kayıplar nedeniyle Belediyelerimizde ciddi gelir kayıpları yaşanmaktadır. **Oysa Orman ve Su İşleri Bakanlığınca çıkarılan ve 8 Mayıs 2014 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan SU KONTROLÜ VE KAYIPLARININ ÖNLENMESİ hakkında ki yönetmelikte su kayıplarının nasıl önlenebileceği açıkça belirtilmiştir.** Dolayısı ile Belediyelerimizin yukarıda madde madde saydığım ve daha da çoğaltabileceğimiz kayıpların ve zararların önlenmesi çalışmalarını sıkı bir şekilde başlatmaları gerekmektedir.

Belediyelerin Gelirlerinin Arttırılmasında bu tür çalışmalar, olmazsa olmazdır. Belediyelerimiz, Kamunun parasını hiçbir şekilde savurganlık yaparak harcamaz. Bu zararları önleme görevi yasalarla ve mevzuatlarla başta Belediye başkanlar olmak üzere tüm personele sorumluluk olarak verilmiştir.

- **GELİR KAYIPLARINI ORTAYA ÇIKARMA ÇALIŞMALARI**

Belediyelerde gelirleri arttırmanın yollarından biri de **GELİR KAYIPLARININ ORTAYA ÇIKARILMASI VE ÖNLENMESİDİR.**

Hastalığın tedavisi öncelikle doğru teşhisten başlar. Gelir kayıplarının neler olduğu teşhis ve tespit edilemezse gelirler de arttırılamaz.

Gelir Kayıplarının başlıca nedenlerinden biri uzman personellerin yetkili konumlarda görevlendirilmemesidir. Çok sık yaşanan bu durumlar, genellikle siyasi tercih ve kişisel sorunlardan kaynaklanmaktadır.

İşini bilen görevini yapan ve kendini görev yaptığı konularda yetiştirmiş personellerin dışlanması, Belediyelerde Gelir kayıpların yol açmaktadır.

Örneğin Uzman olmayan bir personelin Belediyenin alacağı konusunda ki Usule uygun olmayan bir tebligat yapması bile gelir kaybıdır. Çünkü Usulüne uygun yapılmayan her alacak tebligatı, yargıdan dönmekte ve kayıp yaşanmaktadır.

Bu nedenle Gelir Kayıplarının ortaya çıkarılması ve önlenmesi için;

- **Uzman personellerin yetkili görevlerde olmaları sağlanmalıdır.**
- **Müdürlüklerden Aylık faaliyet raporları alınmalı ve takipleri yapılmalıdır.**
- **Nüfusu ne olursa olsun yasalarda yeri olup olmamasına bakılmaksızın iç denetim mekanizması kurulmalı ve aylık denetimler yapılmalıdır.**
- **Yine Müdürlüklerin bütçeleri aylık olarak denetlenmeli ve harcama yetkililerinin kontrolü sağlanmalıdır.**
- **Gelir kayıplarından en önemlilerinden olan taşınmaz malların tespiti ve kullanım biçimleri ortaya çıkarılmalı, işgal altında olan Belediye taşınmazlarının gelir getirici faaliyetlerde kullanımı sağlanmalıdır.**
- **Bir ihale yöntemi olan Doğrudan teminler, düzgün ve amaca uygun yapılmadığı takdirde Belediyeler için Gelir kayıplarının en önemli bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle Belediyelerimiz bu tür ihale yönteminin Tek Elden ve kontrollü biçimde yapılmasını sağlamalıdır.**
- **Kiralama yöntemleri özellikle araç kiralama yöntemleri Belediyeler için Gelir kayıplarıdır. Kiralama yerine satın alınma yollarına gidilmelidir.**
- **Belediye taşınmazlarının kiraya verilmesi ya da satılması konularında mutlaka ve mutlaka günün ekonomik değerlendirme endekslerine göre yapılmalıdır. Bu konuda pek çok Belediyemiz yeterli çalışmayı yapmadığından Belediye olarak Gelir kaybına sebep olmaktadır.**
- **Belediyelerde KAYIP PERSONELLER tespit edilmeli ve görev yapmaları sağlanmalıdır. Bankamatik personel, Belediyelere her zaman yüküdür.**
- **Belediye araçları sıkı takip altına alınmalı, yakıtları kontrol edilmeli, yedek parça alımları ve kullanılmaları denetlenmelidir.**
- **6360 Sayılı yasa ile Belediyelere devredilen mülklerin kontrolleri yapılmalı, devir teslim tutanakları ile TAKBİS sistemi bağlantıları incelenmelidir.**

Görüldüğü üzere Belediyelerin gelir kayıpları önlenmediği ve kontrol edilmediği sürece gelirlerinin artması mümkün değildir. Bu konuyu 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda daha kapsamlı inceleyeceğiz.

- **ETKİN TASARRUF ÖNLEMLERİNİN ALINMASI VE UYGULANMASI**

Belediyelerde yapılan kontrolsüz ve plansız harcamalar, en önemli gelir kayıplarındandır. Kontrol edilemediği ve denetlenemediği için Gelir Gider dengesi bozulmakta ve ve Gelirler kısmında önemli eksiklikler yaşanmaktadır.

Bu nedenle Belediyelerimiz Kamunun parasını harcarken çok dikkatli olmalı ve etkin bir tasarruf önlemlerini uygulamalıdır.

Tasarruf tedbirlerinin neler olabileceğini kısaca açıklamaya çalışalım.

- **Kayıp Personeller bulunmalıdır,**
- **Hizmet binaları Akıllı hale getirilmelidir,**
- **Hizmet Binalarında enerji yalıtımı sistemleri olmalıdır,**
- **Araç takip sistemleri etkin şekilde uygulanmalıdır,**
- **Akaryakıt tüketimi kontrol edilmelidir,**
- **Araçlar belli bir program dahilinde hizmete sunulmalıdır,**
- **Araç yedek parça kontrol sistemleri kurulmalı ve denetlenmelidir,**
- **Temsil harcamalarına kısıtlama getirilmelidir. Özellikle üst yöneticilerin temsil harcamalarının ilişkili müdürlüğünün temsil harcamasının önüne geçilmelidir.**
- **Lüks araç kullanımı tamamen kaldırılmalıdır.**
- **Üretken olmayan yatırımlar acilen durdurulmalıdır.**
- **Elektrik ve su kullanımlarına dikkat edilmeli Ucuz elektrik temin etme yollarına gidilmelidir.**
- **Doğrudan teminlerle yapılan mal ve hizmet alımlarına denetim getirilmeli ve kontrolleri yapılmalıdır.**
- **Müdürlüklerin harcamaları aylık olarak denetlenmeli ve kontrol edilmelidir,**
- **Belediyenin ve Bağlı kuruluşlarının gelir ve gider tabloları 3 er aylık periyotlar halinde kontrol edilmelidir.**
- **İl dışı Eğitim seminerlerine son verilmeli Hizmet içi eğitim seminerlerini Belediye içinde düzenlemeli ve sık sık yapılmalıdır.**
- **Makam odası vb. işler için ödenek iptaline gidilebilir. Makam odalarına ithal eşya fantezisine son verilmelidir.**
- **Belediye ve Bağlı kuruluşlarının alım yaptığı yabancı menşeli mallar gözden geçirilmeli, özellikle sarf malzemelerinden yabancı menşeliler alım kapsamından çıkarılmalıdır. Özellikle doğrudan teminle yapılan alımlar kontrol altına alınmalıdır. Hazırlanacak elektronik platformdan fiyat, miktar ve marka takibi kontrolü yapılmalıdır. Bir kurumun 3 TL'ye aldığı başka kurumların 10 TL'ye almasının önüne geçilmelidir.**

- **Belediyenin elindeki arsa, arazi, bina vb. biran önce gelir getirici unsurlar haline getirilmelidir. Bunların takibinin dahi yapılmasında zorlanıldığı düşünüldüğünde ne denilmek istendiği daha iyi anlaşılacaktır.**
- **Yurt dışı seyahatler azaltılmalı. Kurdaki artışla birlikte yurt dışı harcırahlar çok fazla arttığı için bu harcırahlara çeki düzen verilmelidir. Panel, fuar vb. etkinliklere katılacaklar konu uzmanı olmalı ya da minimum düzeyde tutulmalıdır. Özetle yurtdışı seyahatler amaç dışı kullanılmamalıdır.**
- **5018 sayılı Kanunla birlikte harcama birimlerinin aldıkları mal ve hizmet tutarı farklılıkları ortadan kaldırılmalıdır. Aynı kurumdaki bir birimin 3 TL'ye aldığı sarf malzemesini başka bir birim 5 TL'ye alıyorsa burada bir sorun olduğu anlaşılacaktır.**
- **Özellikle cep telefonlarına sıkı bir düzen getirilmelidir.**
- **Telefon görüşmeleri minimum düzeye düşürülmeli, yazışmalar elektronik ortamlarda yapılmalıdır.**
- **İç yazışmalar elektronik ortam ve önceden kurulacak olan whatsapp vb iletişim hatlarından yapılmalı kağıt israfı en aza düşürülmelidir.**
- **Mesai saatleri içinde personelin görevlerin de olmaları sağlanmalı, kontrol edilmeli ve gerekli disiplin işlemleri uygulanmalıdır.**
- **Liyakate önem verilerek yasalara ve mevzuata aykırı şekilde yapılan görevlendirilmelere son verilmeli, haksız ve hatalı yapılan ödemeler geri alınmalı, hatalı yapılan görevlendirmeler sonucu göreve gelen personelleri durumlarına uygun hale gelmeleri sağlanmalıdır.**
- **Mal ve hizmet alımları ihaleleri sıkı takip edilmeli, her aşamasında kontrol edilmeli, kontrol birimleri kurulmalı, şartnameye uygun olmayan mal ve hizmet alımlarının kabulleri yapılmamalıdır.**
- **Yıpranmış, sürekli masraf çıkaran araçlar derhal elden çıkarılmalı, yeni araçları kiralama değil satın alma yoluyla temin edilmesi sağlanmalıdır.**
- **Personele göre iş değil, işe göre personel ilkesi uygulanmalıdır. Bunun için işlerin görev tanımı yapılmalı, ne tür hizmetlerin yapılacağı belirlenmeli ve buna göre hangi nitelikte personel istihdam edileceği netleştirilmelidir.**
- **Personelin yetiştirilmesinde; her seviyedeki personelin süratli ve doğru karar verme, kendiliğinden iş görme ve yetkilerini kullanabilme niteliği kazanmasına önem verilmelidir.**
- **Aynı iş için birden fazla kişinin görevlendirilmesi demek olan mükerrer görevlendirmelerin önlenmesi bakımından, iş akışında veya kurumsal yapıda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.**
- **Memur sayısını artırarak bir işin daha iyi yapılmasının her zaman mümkün olmadığı, iki kişiyle yapılacak bir işe üçüncü kişinin verilmesinin, her**

üçünün de sorumluluk duygusunu ve verimini düşürebileceği unutulmamalıdır.

- İhtiyaç fazlası personelin, kurumun diğer birimlerine kaydırılması yolları aranmalıdır.
- Mevcut personel ve ücret rejimi nedeniyle, dairelerin yetişmiş insan gücü sıkıntıları vardır. Bunu aşmanın yolu memur sayısını artırmak değil, mevcut personeli eğitmek, doğru bir işbölümü içinde çalıştırmaktır
- Tahsis edilen ödenekler tahsis amacı dışında kullanılmamalıdır.
- • Bütçeleştirilmiş ve planlanmış kaynağı olmayan ihalelere çıkılmamalıdır.
- • Proje maliyetleri tahmin edilirken keşifler gerçekçi miktarlar üzerinden hazırlanmalıdır.
- • Yatırım planları yapılırken; gerçek ihtiyaç miktarını aşan ve atıl kapasite yaratan yatırımlardan kaçınılmalıdır.
- • Yıl içinde ortaya çıkabilecek yeni ihtiyaçlar, bütçeyle verilen ödenek tavanları aşılmadan giderilmeye çalışılmalıdır.
- • İş yeri kiralanması sırasında, bu yerlerin bakım ve idame giderleri de dikkate alınmalı, ihtiyacın üzerinde geniş mekanların cari giderlerinin yüksek olacağı unutulmamalıdır.
- Sarf malzemelerinin periyodik stok kontrolleri yapılmalı; ambar ve ayniyat sorumluları denetimsiz bırakılmamalıdır
- Görev mahalli dışına yapılan resmi seyahatlerde, mümkün olduğu ölçüde ucuz olan taşıt araçları tercih edilmelidir.
- • Hizmet içi eğitim veya sair nedenlerle düzenlenen toplantı ve seminerlerin, geçici görev yolluğu, eğitici personel ücreti gibi ek maliyet artışlarına yol açmadan gerçekleştirilmesi yolları aranmalıdır.
- Mal veya hizmetin doğrudan üretimi ile piyasadaki temini yöntemleri maliyet fayda bakımından değerlendirilmeli, ekonomik olması veya temin kolaylığı hallerinde ürünün piyasadaki temin edilmesi yoluna gidilmelidir (basımevi kurmak yerine baskı işlerinin ihale edilmesi gibi). Ancak, maliyet-fayda analizi yapılırken personel maliyetleri mutlaka dikkate alınmalıdır.
- Elektrik, su, doğalgaz ve telefon fatura bedelleri gecikme cezasına ve ek maliyetlere yol açmadan zamanında ödenmelidir.
- Elektrik tesisatının düzenli olarak bakım ve kontrolü sağlanmalıdır.
Şartnamelere uygun olmayan ve TSE damgası bulunmayan elektrik tesisatı malzemelerinin sık arızalanması suretiyle yangın tehlikesi yarattığı, elektrikle çalışan cihaz ve makinelerde arızalara yol açtığı ve ölüm ve yaralanmalara neden olduğu göz önünde bulundurularak, şartnamelere uygun ve TSE damgası bulunan malzeme kullanılması sağlanmalıdır.

- Kullanılmayan bina ve tesislerin elektriği ana sigortadan kesilmelidir.
- Bina ve odalarda ihtiyacın ötesinde bulunan aydınlatıcı lambalar iptal edilmelidir.
- Açık elektrik hatlarının bina çatılarına veya ağaçlara teması önlenmeli, bunların elektrik enerjisi kaybı yanında, yangın tehlikesi de yarattıkları göz önünde tutularak gerekli tedbirler alınmalıdır.
Elektrik kullanımında tasarruf bilinci yaratılması, personelin bilgilendirilmesi ve özendirilmesi için kurum amirleri gerekli önlemleri almalıdır.
- Lambaların açma-kapama düğmelerinin altına "Lüzumsuz ise söndür." yazılı bir kağıt takılmalıdır.
- Zorunlu olmadıkça ısınma ve pişirme amacıyla elektrik kullanılmamalıdır.
-
- Yeni inşa edilen yapılarda ve tesisat yenileştirme durumlarında, personel olmadığında elektriklerin otomatik kapanmasını sağlayan, harekete duyarlı elektrik sistemleri kullanılmalıdır.
- Yerleşim düzeni oluşturulurken gün ışığından en fazla yararlanma hususu da dikkate alınmalı, çalışma masalarının konumu buna göre ayarlanmalıdır.
- Lambaların ve armatürlerin ışık verimini azaltan toz, kir ve boya kalıntıları temizlenmelidir.
- Aydınlatmanın verimini artırmak bakımından tavan ve duvarlar açık renk boya ile boyanmalıdır.
- Mesai saatleri dışında, temizlik işleri yapılırken, sadece temizlik yapılan yerdeki ışıkların açık tutulması ve temizliğin sona ermesiyle birlikte ışıkların kapatılması konusunda temizlik personeli bilinçlendirilmelidir.
- Yenileme gereken durumlarda, akkor telli lambalar, daha az enerji tüketen, buna mukabil ışık verimi yüksek ve % 80 enerji tasarrufu sağlayan flüoresan lambalarla değiştirilmelidir.
- Bilhassa uzun süreli aydınlatmanın gerekli olduğu koridor gibi yerlerde mutlaka elektrik tasarrufu sağlayan flüoresan lambalar kullanılmalıdır.
- Flüoresan lamba kullanımında, indüktif balastlı lamba yerine daha az enerji tüketen elektronik balastlı flüoresan lamba kullanılmalıdır.
- Mümkün olduğunca tavan aydınlatması yerine masa aydınlatması tercih edilmelidir.
- İşyerlerinde elektrik sobası, elektrik ocağı ve elektrikli ısıtma cihazları kullanılmamalıdır.
- Asansörler zorunlu olmadıkça 3'üncü kata kadar kullanılmamalıdır.

- Klima cihazları ısıtma amaçlı kullanılmamalıdır.
- Klima cihazlarıyla soğutulan mekanların kapı ve pencereleri kapalı tutulmalı, gerekli yalıtım önlemleri alınmalıdır.
- Saha aydınlatmaları gerekli en alt seviyeye indirilmeli, reklam amaçlı aydınlatma yapılmamalıdır.
- Çalışma saatlerinden sonra, unutulmuş veya açık bırakılan lambaların kontrol edilerek söndürülmesi hususunda nöbetçi personel sorumlu kılınmalı ve takibi yapılmalıdır.
- Elektrik kullanımıyla ilgili tasarruf önlemleri sürekli hale getirilmeli, sonuçları izlenmeli ve geliştirilmelidir.
- Elektrik tasarrufu gerekçesiyle emniyet ve güvenlikle ilgili tedbirler ihmal edilmemelidir.
- Su dağıtım ve iletim tesisatında TSE damgası olmayan malzeme kullanılmamalıdır.
- Su şebekesi devamlı gözetim altında tutulmalı, su sızdıran bozuk musluk ve rezervuarlar mutlaka tamir edilmelidir.
- Kullanılmayan bina ve bölümlerin suları ana besleme v Buharlaştırmanın yol açtığı su kaybını önlemek bakımından, bahçe veya çim sulama işleri güneşin batışından sonra yapılmalı, yağışlı günlerde sulama yapılmamalıdır. • Çalışma saatlerinin bitiminden sonra, açık bırakılan ve su israfına neden olan muslukların kontrol edilerek kapatılması konusunda nöbetçi personele sorumluluk yüklenmeli ve takibi yapılmalıdır (Sızıntı yapan, damlayan bir musluktan ayda 900 litre yani yaklaşık 1 m³ su boşa akabilmektedir. Damlayan bir musluğun altına konulan bir fincan 10 dakikada doluyorsa, bu şekilde boşa giden su miktarının yılda 15.000 litreye ulaştığı hesaplanmıştır).
- Suyun tasarruflu kullanımı konusunda çalışanlar bilinçlendirilmeli, kurum amirleri personelini özendirmeli ve bilgilendirmelidir.
- Isı kayıplarını önlemek amacıyla yalıtım sistemleri uygulanmalı, Enerji yalıtım sistemleri kontrol edilmelidir.
- Kalorifer ya da gaz ve termal sistemleri sık sık temizlenmeli, sertifikalı kaloriferciler çalıştırılmalı, hava durumuna göre karar verilmelidir.
- Hizmet araçları mümkün olduğu ölçüde yolcu kapasitesi yüksek ve işletme maliyeti düşük araçlardan seçilmelidir.
- İş makinelerinin hizmet aracı olarak kullanılmaları önlenmeli, bu tür kullanımların yüksek maliyetlere ve makinelerin erken yıpranmasına yol açtığı unutulmamalıdır.
- Hizmet araçları için en kısa ve en uygun güzergah seçilmeli, az sayıdaki personel için uzak semtlere araç tahsis edilmemelidir.

- Taşıtların daha az yakıt tüketerek kullanılmaları konusunda araç sürücülerine gerekli teknik bilgiler verilmeli ve uygulanması sağlanmalıdır.
- Kamu araçlarının kaza yaptığı durumlarda, araç sürücüsü kusurlu ise meydana gelen maddi zararın sürücüye mal edilmesi sağlanmalıdır.
- Yeni alınacak her türlü haberleşme araçların (telsiz, telefon, cep telefonu, araç telefonu, faks cihazı vb.) mevcut sistemlerle uyumlu olması sağlanmalıdır. Ayrıca, kısa süre içinde ekonomik ve teknolojik ömrünü tamamlayarak, kullanımdan kaldırılacak sistem ve malzemeler satın alınmamalıdır.
- Şehir içi, şehirlerarası ve yurtdışı telefon görüşmelerinde, kimlerin yetkili olduğuna ilişkin kriterler konulmalı ve bu kriterlere uyulması sağlanmalıdır.
- Yeni alınacak her türlü bilgisayar ve donanımlarının mevcut sistemlerle uyumlu olması sağlanmalı, kısa süre içinde ekonomik ve teknolojik ömrünü tamamlayarak kullanımdan kaldırılacak sistem ve malzemeler satın alınmamalıdır.
- Bilgisayar alımları tek merkezden yürütülmeli, bilgisayar parkı toplu ve standart hale getirilmeli ve ortak kullanıma açılmalı, böylece ihtiyacın çok üstünde, atıl bilgisayar kapasitelerinin oluşması önlenmelidir.
- İnternet bağlantısı bulunan kuruluşlar, telefon ya da faks aracılığıyla yürüttükleri her türlü bilgi alışverişlerini, elektronik posta (e-mail) yardımıyla, internet üzerinden gerçekleştirme imkânlarını araştırmalıdır.
- Çeşitli törenlerde kullanılan çelenkler taze çiçekler yerine tekrar kullanım imkânı bulunan yapay malzemelerden yaptırılmalıdır.
- Resmi yemek ve davetlerde israf ve lüksten kaçınılmalı, sade ve nezih bir ikram ortamı sağlanmalıdır.
- Belediyelerin üye olup aidat ödedikleri birlik, kuruluş vb gibi sivil toplum kuruluşlarından eğer yarar sağlamıyorsa ayrılmalı boşa aidat ödemelerinden kurtulmalıdırlar.
- 6 şar aylık Demirbaş sayımları yapılmalı, alınan demirbaşların kontrolleri yapılarak fiziki durum raporları çıkarılmalıdır. Ekonomik ömrünü tamamlamış her türlü demirbaşlar tasfiye edilmelidir.
- Belediyeler atölyeler kurmalı, kendi taşlarını, bordürlerini, oyuncak gruplarını, park bahçe malzemelerini oturma gruplarını, aydınlatma aparatlarını vb malzemeleri kendileri üretmelidirler.

Bu tür tasarruf önlemlerini Belediyelerin Ticari, Kültürel, Turizm ve diğer unsurlara göre belirleyerek çoğaltmak mümkündür.

Atalarımızın dediği gibi "İşten artmaz, Dişten artar" anlayışı her zaman geçerli olmalıdır. Tasarruf nlemlerini en etkin bir şekilde uygulayan Belediyelerimiz ve Bağlı kuruluşları, Gelirlerinin kısa sürede arttığını grecektlerdir.

4- YENİ GELİR KAYNAKLARININ YARATILMASI

Belediyelerimizin ve Bağlı kuruluşlarının, artan ekonomik sıkıntılar nedeniyle hizmetleri yapabilmeleri ve projelerini hayata geçirebilmeleri için yeni gelir kaynaklarına ihtiyaçları vardır. Artan maliyetler ve ekonomik yükler nedeniyle ekonomik açıdan zor durumda olan Belediyelerimiz, yörede yaşayan vatandaşlarına da aşırı yük olmadan yeni gelir kaynaklarını pekl yaratabilirler. Bu konuda gerekse yasalar ve gerekse diğer mevzuatlar, Belediyelerimize bu olanağı sağlamıştır. Bu konuyu yasalar ve mevzuatlar çerçevesinde inceleyerek Belediyelerimizin yeni gelir kaynaklarının neler olabileceğini açıklamaya çalışalım.

Belediyelerin yetki ve imtiyazları **5393 Sayılı Belediye Kanununun 15. Maddesinde açıkça belirtilmiştir.** Bu madde fıkraları dikkatlice incelenirse Belediyeler için yeni gelir kaynakları yaratabileceklerinin n açılmıştır. Örneğin 15. Maddenin r bendi değişik 6360 yasayla Belediyelere creti karşılığında GSM şirketlerine yer seçim belgesi verme yetkisi tanınmıştır.

r) (Ek: 12/11/2012-6360/18 md.) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek,

Yine ayni maddenin s bendi değişik 6645 sayılı yasa ile Belediyelere creti karşılığında Asansör bakımı ve denetimlerini yapma yetkisi vermiştir.

s) (Ek: 4/4/2015-6645/84 md.) Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak.

Görüldüğü gibi sadece 2 fıkrada bile Belediyelere, Gelirlerinin arttırabileceği yönünde yetkiler verilmiştir.

5393 Sayılı Yasanın 15. Maddesi son değişiklikleriyle aşağıda ki gibidir. Bu nedenle söz konusu madde fıkralarının iyi incelenmesi ve yorumlanması gerekir.

Madde 15- Belediyenin yetkileri ve imtiyazları şunlardır:

a) Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak.

b) Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarmak, belediye yasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek.

c) Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek.

d) Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak.

e) Müktesep haklar saklı kalmak üzere; içme, kullanma ve endüstri suyu sağlamak; atık su ve yağmur suyunun uzaklaştırılmasını sağlamak; bunlar için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek; kaynak sularını işletmek veya işlettirmek.

f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.

g) Katı atıkların toplanması, taşınması, ayrıştırılması, geri kazanımı, ortadan kaldırılması ve depolanması ile ilgili bütün hizmetleri yapmak ve yaptırmak. ———
——— (1) 25/4/2013 tarihli ve 6462 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle, bu fıkrada yer alan “özürlü” ibaresi “engelli” şeklinde değiştirilmiştir. 9474

h) Mahallî müşterek nitelikteki hizmetlerin yerine getirilmesi amacıyla, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde taşınmaz almak, kamulaştırmak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, trampa etmek, tahsis etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.

i) Borç almak, bağış kabul etmek.

j) Toptancı ve perakendeci hâlleri, otobüs terminali, fuar alanı, mezbaha, ilgili mevzuata göre yat limanı ve iskele kurmak, kurdurmak, işletmek, işlettirmek veya bu yerlerin gerçek ve tüzel kişilerce açılmasına izin vermek.

k) Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermek.

l) Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.

m) Beldede ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi ve kayıt altına alınması amacıyla izinsiz satış yapan seyyar satıcıları faaliyetten men etmek, izinsiz satış yapan seyyar satıcıların faaliyetten men edilmesi sonucu, cezası ödenmeyerek iki gün içinde geri alınmayan gıda maddelerini gıda bankalarına, cezası ödenmeyerek otuz gün içinde geri alınmayan gıda dışı malları yoksullara vermek.

n) Reklam panoları ve tanıtıcı tabelalar konusunda standartlar getirmek.

o) Gayrisihhî işyerlerini, eğlence yerlerini, halk sağlığına ve çevreye etkisi olan diğer işyerlerini kentin belirli yerlerinde toplamak; hafriyat toprağı ve moloz döküm alanlarını; sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) depolama sahalarını; inşaat malzemeleri, odun, kömür ve hurda depolama alanları ve satış yerlerini belirlemek; bu alan ve yerler ile taşımalarda çevre kirliliğı oluşmaması için gereken tedbirleri almak.

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiğı bütün işleri yürütmek.

r) (Ek: 12/11/2012-6360/18 md.) Belediye mücavir alan sınırları içerisinde 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu, 26/9/2011 tarihli ve 655 sayılı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili diğer mevzuata göre kuruluş izni verilen alanda tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiğı ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek,

s) (Ek: 4/4/2015-6645/84 md.) Belediye sınırları içerisinde, yapı ruhsatı veya yapı kullanma izni hangi idare tarafından verilmiş olursa olsun, hizmete sunulacak olan asansörlerin tescilini yapmak, ilgili teknik mevzuat çerçevesinde yıllık periyodik kontrollerini yapmak ya da yetkilendirilmiş muayene kuruluşları aracılığıyla yaptırmak, gerekli hâllerde asansörleri hizmet dışı bırakmak. 9474-1

(Ek fıkra: 4/4/2015-6645/84 md.) (s) bendi uyarınca asansörlerin yıllık periyodik kontrolünü yapacak belediyeler ile yetkilendirilmiş muayene kuruluşlarının sahip olması gereken şartlar, yıllık periyodik kontrol esasları ile yıllık periyodik kontrol ücretleri Türkiye Belediyeler Birliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Türk Standardları Enstitüsü temsilcilerinin de yer alacağı bir komisyon tarafından belirlenir. Konuya ilişkin düzenlemeler, komisyon kararları doğrultusunda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılır.

(Ek fıkra: 12/11/2012-6360/18 md.) (r) bendine göre verilecek yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücret Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirlenir. Ücreti yatırılmasına rağmen yirmi gün içerisinde verilmeyen yer seçim belgesi verilmiş sayılır. Büyükşehir sınırları içerisinde yer seçim belgesi vermeye ve ücretini almaya büyükşehir belediyeleri yetkilidir. (l) bendinde belirtilen gayrisihhî müesseselerden birinci sınıf olanların ruhsatlandırılması ve denetlenmesi, büyükşehir ve il merkez belediyeleri dışındaki yerlerde il özel idaresi tarafından yapılır. Belediye, (e), (f) ve (g) bentlerinde belirtilen hizmetleri Danıştayın görüşü ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının kararıyla süresi kırkdokuz yılı geçmemek üzere imtiyaz yoluyla devredebilir; toplu taşıma hizmetlerini imtiyaz veya tekel oluşturmayacak şekilde ruhsat vermek suretiyle yerine getirebileceği gibi toplu taşıma hatlarını kiraya verme veya 67 nci maddedeki esaslara göre hizmet satın alma yoluyla yerine getirebilir.(2) İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere Çevre ve Şehircilik Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla taşınmaz tahsis edebilir.

(Ek cümle: 12/11/2012-6360/18 md.) Belediye ve bağlı idareler, meclis kararıyla mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere indirimli bedelle ya da ücretsiz olarak içme ve kullanma suyu verebilirler.(1) (2) Belediye, belde sakinlerinin belediye hizmetleriyle ilgili görüş ve düşüncelerini tespit etmek amacıyla kamuoyu yoklaması ve araştırması yapabilir. Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır. ————— (1) a) 10/9/2014 tarihli ve 6552 sayılı Kanunun 121 inci

maddesiyle; bu fıkranın birinci cümlesinde yer alan “arsa” ibaresi “taşınmaz” olarak değiştirilmiştir.

b) 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanununun 85 inci maddesi ile bu fıkranın ikinci cümlesine “meclis kararıyla mabetlere” ibaresinden sonra gelmek üzere “, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere” ibaresi eklenmiştir.

(2) 29/11/2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanununun 28 inci maddesiyle bu fıkralarda yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir. 9474-2 Belediyenin proje karşılığı borçlanma yoluyla elde ettiği gelirleri, şartlı bağışlar ve kamu hizmetlerinde fiilen kullanılan malları ile belediye tarafından tahsil edilen vergi, resim ve harç gelirleri haczedilemez.

(Ek fıkra: 10/9/2014-6552/121 md.) İcra dairesince haciz kararı alınmadan önce belediyeden borca yeter miktarda haczedilebilecek mal gösterilmesi istenir (...)(1) . On gün içinde yeterli mal beyan edilmemesi durumunda yapılacak haciz işlemi, alacak miktarını aşacak şekilde yapılamaz.

Yukarıda belirttiğim üzere bu maddenin fıkraları iyi incelendiğinde Belediyelere yeni gelir kaynakları yaratabilme yetkilerinin verildiği anlaşılacaktır.

Bu arada 5393 Sayılı Belediye Yasasının 18.maddesinde Belediye Meclislerinin görev ve yetkilerinin neler olduğu açıklanmıştır. Söz konusu maddenin f bendini incelediğimizde Belediyelerimizin için yeni gelir kaynakları yaratabileceği görülmektedir. İlgili fıkrayı incelersek;

f) Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek.

Belediyelerimiz yapacakları hizmetler için **Hizmet Bedeli** adı altında yeni ücretler belirleyebilir ve gelir kaynakları yaratabilir.

Örneğin Belediyelerin İşyeri açılış ruhsatlarını düzenleme ve kontrol yetkisine istinaden İşyeri açılış ruhsat kontrolleri için Hizmet bedeli belirleyerek gelir elde edebilirler. Bu konuda Kuşadası Belediyesinin uygulaması örnektir.

Yukarıda belirttiğim üzere Belediyeler bu hizmetleri çeşitlendirebilir ve yeni gelir kaynakları yaratarak gelirleri artırabilirler

Yine aynı maddenin **m fıkrasını** incelediğimizde;
“m) Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek,”

Belediyelerimize yönetmelik çıkarma yetkisi verildiğini görürüz. Belediyeler bu fıkra çerçevesinde Belediyenin hizmet ve projeleriyle ilgili yönetmelikler çıkarabilir, yönetmeliğe aykırı davrananlar için cezai bedeller koyabilir ve tahsil edebilir. Dolayısı ile Gelirlerini de artırabilir. Örneğin **Kirleten Öder**, ilkesi çerçevesinde bir yönetmelik çıkarılabilir ve cezai miktarlar belirlenebilir. Yine bir başka konuda örneğin **hafriyat taşıma, beton mikserlerinin tonajları vb gibi ağır ve kirletici yük taşıyanlar için de yönetmelikler çıkarılabilir ve cezai miktarlar belirlenebilir.**

Belediyelerimizin **Gelirlerinin neler olduğunun belirtildiği 59. Maddenin** tüm fıkralarını irdeleyerek Belediyelerimize gelir olarak ne tür çeşitliliklerin yaratılabileceğini de görebiliriz.

Madde 59- Belediyenin gelirleri şunlardır:

- a) Kanunlarla gösterilen belediye vergi, resim, harç ve katılma payları.
- b) Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay.
- c) Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler.
- d) Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler.
- e) Belediye Meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.
- f) Faiz ve ceza gelirleri.
- g) Bağışlar.
- h) Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler.
- i) Diğer gelirler. Büyükşehir belediyelerinde büyükşehir sınırları ve mücavir alanları içinde belediyelerince tahsil edilen emlak vergisi tutarının tamamı ilgili ilçe ve ilk kademe belediyeleri tarafından alınır. Bunlardan büyükşehir belediyesine veya özel idareye ayrıca pay kesilmez.

Özellikle D fıkrasını iyi incelemek ve takibini yapmak çok önemlidir.

Yine 5393 sayılı Belediye Yasasının 69. Maddesinde Belediyelere Arsa ve konut Üretme, satma ve kiralama ya da gelir getirici faaliyetlerde kullanma ve kullandırma yetkisi verilmiştir. İlgili madde şöyledir.

Arsa ve konut üretimi

Madde 69- Belediye; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla belediye ve mücavir alan sınırları içinde, özel kanunlarına göre korunması gerekli yerler ile tarım arazileri hariç imarlı ve alt yapılı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak, kamulaştırma yapmak, bu arsaları trampa etmek, bu konuda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ve bankalarla iş birliği yapmak ve gerektiğinde onlarla ortak projeler gerçekleştirmek yetkisine sahiptir. Belediye, bu amaçla bütçesinden gerekli parayı ayırmak suretiyle işletme tesis edebilir. Arsalar hariç üretilen konut ve işyerlerinin satışı 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine tâbi değildir. O belediye ve mücavir alan sınırları içinde kendisine, eşine veya on sekiz yaşından küçük çocuklarına ait konutu olmayan dar gelirli kişiler ile afete maruz kalanlara, sanayi bölgelerinden nakledileceklere ve üyelerinin tamamı bu durumda olan kooperatiflere, bedeli 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre oluşturulan takdir komisyonu tarafından belirlenecek tutardan aşağı olmamak üzere arsa tahsisi yapılabilir. Durumları 775 sayılı Gecekondu Kanununun 25 inci maddesine uyan kimselere de bu maddeye göre arsa ve konut sağlanabilir. Bu fıkranın uygulama esasları, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanacak çerçeve yönetmeliğe uygun olarak belediye meclisleri tarafından çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

(3) ————— (1) 2.7.2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 200 üncü maddesiyle bu bentte yer alan “Devlet Plânlama Teşkilatı Müsteşarlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 29.11.2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle bu bent ve fıkrada yer alan “İçişleri” ibareleri “Çevre ve Şehircilik” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 29.11.2018 tarihli ve 7153 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan “İçişleri Bakanlığı ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı tarafından müştereken” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu maddeye göre Belediyelerimiz, belde sakinlerine yönelik ya da genel anlamda arsalar üretebilir, satabilir, konut üretebilir, satabilir ve kiralayabilir. Bu madde çerçevesinde Belediyelerimiz, yeni ve sürekli getirisi olan gelir kaynaklarını yaratabilir.

Bu arada söz konusu madde çerçevesinde yapılacak uygulamalarda varsa öncelikle hazine arazileri değerlendirilmelidir. **Hazine arazilerinin değerlendirilmesi yönetmeliği** Belediyelerimiz için çok olumlu bir mevzuat desteğidir. Hazineden satın alınacak arazilerin arsaya dönüştürülmesi ve konuta dönüştürülmesi veya satılması ya da kiralanması Belediyelerimiz için çok caziptir.

5- TEKNOLOJİYİ İYİ VE DOĞRU KULLANMA

Günümüz iletişim ve teknoloji çağıdır. Deyim yerindeyse ışık hızıyla gelişen Teknolojik yenilikler, hem hayatımızı kolaylaştırmakta hem de Doğru yönde kullanıldığında yararlar sağlamaktadır. Konumuzun amacına göre gelişen teknolojiyi Belediyelerde özellikle kontrol mekanizması ve Gelirlerin arttırılması yönünde nasıl kullanılması gerektiğini incelemeye çalışalım.

Teknolojiyi iyi ve doğru yönde kullanabilirsek;

- **Hızlı ve doğru bir şekilde bilgilere ulaşabiliriz,**
- **Zaman ve kaynak israfının önüne geçebiliriz,**
- **Gelir kayıplarını önleyebiliriz,**
- **Modern araç ve gereç parkuru kurabilir, Kaynak israflarını önleyebiliriz,**
- **Birimleri daha sıkı ve kontrollü bir biçimde denetleyebiliriz,**
- **Vatandaşların işlemlerinde hızlılık yaratabilir, zaman ve sarf malzemelerinde ki savurganlığı önleyebiliriz,**
- **Personelin daha iyi ve geniş bilgiler edinmesini sağlayabilir ve donanımlı personelle daha az masraf daha çok gelir yaratabiliriz,**
- **Akıllı hizmet binaları kurabilir Başta enerji olmak üzere Belediye bütçesinde gereksiz harcamaları azaltabiliriz,**
- **Araç ve Yakıt takip sistemlerini kurabilir yakıttan ve araçların yanlış kullanımından kaynaklanan zararları önleyebiliriz,**
- **Kanal görüntüleme araçları ile en hızlı şekilde tıkanıklıkların önüne geçilip olası zaman ve kaynak israflarını önleyebiliriz,**
- **Su kayıplarını ve kaçaklarını tespit edebilen sistemleri kurabilir, su kayıp ve kaçaklarının Belediyeye getirmiş olduğu mali yükleri azaltabiliriz,**
- **Veri tabanı oluşturabilir Kentin tomoğrafisini çekerek bilgileri vatandaşlara ulaştırabilir zaman ve kaynak israfının önüne geçebiliriz,**
- **Personellerin görevleriyle ilgili çalışmalarını takip edebilir ve gereksiz masrafların ya da projelerin önüne geçebiliriz.**

En önemlisi zaman kaybının önüne geçebilir, kazanılan zamanı doğru ve verimli bir şekilde kullanarak gelirlerin arttırılmasına yönelebiliriz. Teknolojinin. Günümüzde hızla geliştiğini ve değiştiğini düşünürsek Belediyelerin bu yeniliklere hazır olması ve yararlanması gerekir.

Yukarıda sadece birkaçını sıraladığım yararları, Belediyelerin konuyla ilgili uzman çalışanları daha da artırabilir. Bu artırımlar kentin sosyolojik, coğrafi, ticari vb özelliklerine göre değişir.

6- YASALARIN VE YÖNETMELİKLERİN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR

Belediyeler ve Bağlı kuruluşları için gelir kaynaklarını çoğaltma yollarından birisi de Mevcut yasaların ve Yönetmeliklerin sağlamış olduğu avantajlardan yararlanmaktır. Bu avantajlardan yararlanabilmek için ilgili Yasa ve yönetmeliklerin çok iyi bilinmesi ve irdelenmesi gerekir.

Belediyelerin gelirlerinin nerelerden kaynaklandığını ve çeşitlerinin neler olduğu konusunda var olan en önemli yasa **2464 Sayılı Belediye Gelirleri Yasasıdır.**

2464 Sayılı yasada, Belediyelerin nerelerden gelirler sağlayabilecekleri açıkça belirtilmiştir. Bu yasanın ilgili maddelerini çok iyi incelemek ve gereğini yapmak, gelirlerin çoğaltılması açısından önemlidir. Bu yasada belirtilen gelir çeşitlerinin pek çoğundan, Belediyelerimiz faydalanamamaktadırlar. Ben bu yasayı incelerken sizlere maddeler halinde kayıpların neler olduğunu ya da gelirlerin nasıl arttırılabileceğini göstermeye çalışacağım.

2464 Sayılı Belediye Gelirleri yasası:

Madde 12 – Belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü İlan ve reklam, İlan ve Reklam Vergisine tabidir.

Belediyelerimizin önemli gelir kaynaklarından biri olan **ilan ve reklam vergi gelirlerinin, Belediyelerimizce yeterince Tespit, Tahakkuk, ve Tahsilatlarının yapıldığını söyleyemeyiz.**

Kaçak oranının en yüksek olduğu gelir kalemlerinden biri olan İlan ve Reklam Vergisi **15. Maddeye** göre tespit ve tahakkuklarının yapılması gerekir. Ancak bu konuda yeterli dikkat ve titizlik gösterilmediğinden kayıp ve kaçak oranı yüksektir.

Aşağıda belirttiğim hususların mutlaka dikkate alınması ve kontrolünün yapılması çok önemlidir.

Vergi tarifesinin uygulanmasında aşağıdaki esaslara uyulur:

a) Metrekare üzerinden yapılan hesaplamalarda, yarım metrekareye kadar olan kesirler yarım metrekareye, yarım metrekareyi aşanlar ise tam metrekareye tamamlanır.

b) Herhangi bir yüzeye yazılmak, takılmak veya çizilmek suretiyle yapılan ilan ve reklamlarda yazı ve resimlerin kapladığı alanın yüzölçümü esas alınır.

c) Çok cepheli ilan ve reklamlarda metrekare hesabı her cephe için ayrı ayrı nazara alınır,

d) Vergi tarifesinin 1, 2 ve 4 üncü bentlerinde belirtilen ilan ve reklamların süresi 6 aydan; 3 üncü bendinde belirtilen ilan ve reklamın süresi 1 haftadan az olursa vergi miktarının yarısı alınır. 6 ayı geçen süreler 1 yıl, hafta kesirleri de tam hafta sayılır.

e) Vergi tarifesinin 5 ve 6 ncı bentlerinde yer alan ve çok nüsha olarak basılan ilan ve reklamlar üzerinde basımevinin ticari unvanı, adresi ve kaç nüsha olarak basıldığı ayrıca belirtilir.

Bu madde de belirtilen hususların yerine getirilmesi için;

- Kontrol ekiplerinin ölçümleri doğru yapmaları,
- Işıklı ışısız ve çift taraflı olup olmadıklarını doğru tespit etmeleri,
- Yeni açılan ya da devredilip başka iş kolunda faaliyet gösteren işyerlerinin kontrollerinin süratle yapılmasını sağlamaları,
- Beyana aykırı bildirimlerde bulunanları tespit edip usulsüzlük işlemlerini yapmaları,
- Belediyedeki kayıtlar ile kontroller esnasında ortaya çıkan bilgilerin karşılaştırılmaları,
- Bölge bölge belirlenen ilan ve reklam tarifelerine göre hesaplamaların yapılıp yapılmadığını kontrol etmeleri gerekmektedir.

Belediyelerimiz kontrollerini sıkı ve dikkatli biçimde yapmaları halinde ciddi miktarlarda gelir artışları olacağı kesindir.

Bu tür bir çalışma sonucunda önceki tahsilat oranından % 200 lere varan bir artış gözlemlenecektir.

Madde 17 – Bu Kanunun 21 inci maddesinde belirtilen ve belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yer alan eğlence işletmelerinin faaliyetleri Eğlence Vergisine tabidir.

Belediyelerimizin en çok dikkat etmesi ve ciddi anlamda da vergi geliri kaybettiği çeşitlerden biride Eğlence vergisidir. Özellikle kıyı belediyelerinde ve metropol belediyeleri sınırları içinde çok sayıda eğlence mekanlarının olduğunu düşünürsek

kayıp kaçağın miktarının da önemini kavramış oluruz. Maddenin ayrıntılarına bakarsak Eğlence vergisine tabi olan işyerlerinin neler olduğunu görebiliriz.

Madde 21 – Eğlence Vergisi aşağıdaki nispet ve miktarlarda alınır. Verginin Nispeti %

I – Biletle Girilen Yerlerde :

1.Yerli film göstermelerinden(1) (2) 20 (10)

2.Yabancı film göstermelerinden(1) (2) 50 (10) 3.Tiyatro, opera, operet, bale, karagöz, kukla ve ortaoyunundan(

3) 5 (0)

4.Spor müsabakaları, at yarışları ve konserlerden 10

5.Sirkler, lunaparklar, çalgılı bahçeler ve benzerlerinden 20 II – (Değişik: 14/3/2007-5602/10 md.) Müşterek Bahislerde: 5 III – (Değişik: 30/12/2004-5281/17 md.) Biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinden (Günlük, YTL) 5 100 (Ek ikinci fıkra: 21/2/2001 – 4629/6 md.;Değişik: 3/3/2004 – 5101/2 md.) (I) numaralı bendin (1) ve (2) numaralı alt bentleri ile yerli ve yabancı film gösterimlerine ilişkin belirlenen vergi bu Kanunun 22 nci maddesinin (1) numaralı bendinde öngörüldüğü şekilde hesaplanarak biletler kullanılmadan önce mahallin mal müdürlüğüne veya muhasebe müdürlüğüne emaneten yatırılır. Ödemenin yapıldığına dair banka dekontunun ibrazı üzerine belediye tarafından biletlere özel damga konulur. Ödeme yapmayanlar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır. Bahsi geçen yerlerde toplanan meblağın % 75'i Kültür ve Turizm Bakanlığı Merkez Saymanlık hesabına, % 25'i ilgili belediyeye tahsilini takip eden ayın onbeşinci günü akşamına kadar aktarılır. (Ek cümle: 30/12/2004-5281/17 md.) Maliye Bakanlığı yukarıdaki şartlara bağlı kalmaksızın, biletle girilen yerlere ilişkin eğlence vergisinin hesaplanması ve ödenmesine dair işlemlerin ödeme kaydedici cihaz kullanılarak yapılmasına ait usûl ve esasları belirlemeye yetkilidir.(4)(5)

Belediye Gelirlerinin bu maddesinde Eğlence vergisine tabi olan faaliyet konuları belirtilmiş olmasına rağmen günümüzde insanların değişen eğlence biçimlerine göre yeni değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu konu da kapsamlı bir çalışması olan Emekli Maliye Başmüfettişlerinden Sayın Umut Varlı'nın değerlendirmelerini incelemek yerinde olacaktır. Belediyelerimiz bu değerlendirmeler ışığında yeni gelir kaynakları yaratabilecektir.

Eğlence Vergisinin Konusuna Giren Faaliyetler ile İlgili Tereddüt Edilen Hususlar Umur VARLI * (E. Maliye Başmüfettişi)

GİRİŐ 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ile belediye ve mücavir alan sınırları içindeki eğlence faaliyetleri eğlence vergisinin konusuna alınmıştır sayılı **Kanunun 17 nci maddesinde, Kanunun 21'inci maddesinde** belirtilen ve belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yer alan eğlence işletmelerinin faaliyetlerinin eğlence vergisine tabi olduğu hüküm altına alınmıştır sayılı **Kanunun 21 nci maddesinde ise eğlence vergisinin konusuna giren faaliyetler sayılmış, maddenin 1/5 nolu ayırımında, sirkler, lunaparklar, çalgılı bahçeler ve benzerlerinden %20 oranında eğlence vergisi alınacağı belirtilmiştir.** Ayrıca Kanunun **20/3 üncü maddesinde, biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing, bilardo ve masa futbolu salonları gibi eğlence yerlerinde işin mahiyetine göre çalışılan her gün için, Belediye Meclislerince takdir edilecek miktarda eğlence vergisi ödeneceği hükme bağlanmıştır.**

2464 sayılı Kanunun 21/1-5 ve 20/3 üncü maddelerinin incelenmesi neticesinde görüleceği üzere, kanun koyucu eğlence vergisinin konusuna giren faaliyetleri saymak suretiyle belirtmiş ancak mahiyeti itibariyle benzer nitelikte olan faaliyetlerin de eğlence vergisinin konusuna gireceğini ifade etmiştir. Kanunda eğlence faaliyetlerinin tadadı olarak sayılmasının yanı sıra benzer mahiyetteki faaliyetlerin de eğlence faaliyeti sayılacağı şeklindeki belirleme, uygulamada hangi faaliyetlerin eğlence vergisinin konusuna gireceği konusunda uygulamacı belediyelerde tereddüt yaşanmasına sebep olmaktadır. **Bu çalışmamızda Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) özelgeleri ve Danıştay kararları çerçevesinde eğlence vergisinin konusuna girip girmediği tartışmalı olan bazı faaliyetlerin durumu tartışılacaktır**

EĞLENCE VERGİSİNİN KONUSUNA GİREN FAALİYETLERE İLİŞKİN ÖZELLİKLI DURUMLAR II.

Play Station Oyun Salonları Günümüzde video oyun sektörü çok önemli gelişmeler kaydetmiş ve video oyunları özellikle gençler arasında oldukça rağbet görmeye başlamıştır. Gerek video oyun konsollarının gerekse bu konsollarda çalışan oyunların fiyatının yüksek olması nedeniyle herkesin her türlü oyuna kolaylıkla ulaşamamasından hareketle video oyun salonları faaliyet göstermeye başlamıştır. nın 18/05/2011 tarih ve B.07.1.GİB sayılı özelgesi 6 **Playstation oyun salonu olarak da adlandırılan oyun salonlarının eğlence vergisine tabi olup olmadığına ilişkin tereddüt üzerine Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından verilen bir özelgenin 1 özeti aşağıdaki gibidir: 2464 sayılı Kanunun istisna ve muafırları düzenleyen 19 uncu maddesinde; atari, oyun makinesi ve bilgisayar oyunlarının oynatıldığı salonlarla ilgili bir muafiyet hükmüne yer verilmemiştir. Bu itibarla, eğlence mahiyetinde olan atari, oyun makinesi ve bilgisayar oyunlarının oynatıldığı play-station oyun salonlarının işleticilerinden Kanunun 21 nci maddesinin 3 üncü bendinde belirtilen miktarlarda ve 22 nci maddedeki usul ve esaslara göre**

eğlence vergisinin alınması gerekmektedir. Danıştay 9 uncu Dairesinin 07/11/2007 tarih ve E: 2005/5313, K:2007/3726 sayılı kararı da Gelir İdaresi özeldesini ile aynı mahiyettedir. Görüldüğü üzere gerek Gelir İdaresi gerekse Danıştay atari, oyun makinesi ve bilgisayar oyunlarının (*) 1 Gelir İdaresi Başkanlığı İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı 2 Haziran 2013, Yıl 13, Sayı 153 oynatıldığı play-station oyun salonlarının faaliyetlerinin eğlence vergisinin konusuna girdiği görüşündedir. Buna göre, play-station oyun salonu işletenlerin eğlence vergisi ödenmesi gerekmektedir. Vergi, belediye meclisi tarafından günlük olarak TL arası belirlenecek ve her aya ilişkin vergi bir sonraki ayın 20 sine kadar ilgili belediyeye beyan edilip ödenecektir

2- İnternet Kafeler 2464 sayılı Kanunun eğlence vergisinde istisna ve muafırlara ilişkin 19 uncu maddesinin 5 numaralı bendinde; bira, alkollü içki içilmeyen, satılmayan ve ruhsatnamelerinde kahvehane, kıraathane, çayhane ve çay ocakları olduğu belirtilen yerler eğlence vergisinden istisna edilmiştir. Buna göre, internete bağlanma hizmeti veren, bira, alkollü içki içilmeyen, satılmayan ve ruhsatnamelerinde kahvehane veya internet kafe yazılı yerlerin eğlence vergisi ile yükümlü tutulmamaları gerekmektedir. 3 II.

3- Hobi Karting Faaliyetleri Hobi karting faaliyetleri, parklarda eğlence amacıyla minyatür araçların yarışması suretiyle yapılmaktadır. Karting faaliyetinin eğlence amacından ziyade bir spor olarak yapılmasından bahisle eğlence vergisine tabi olmaması gerektiği şeklinde görüşler mevcuttur. Konuya ilişkin İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı nın bir özeldesini aşağıdaki gibidir 4 ; 2464 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin 3 üncü bendi ile biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing, bilardo ve masa futbolu salonları gibi eğlence yerlerinden işin mahiyetine göre çalışılan her gün için belediye meclislerince takdir edilecek miktarda eğlence vergisi alınacağı hükme bağlanmış ve madde metninde eğlence yerleri geniş kapsamlı tanımlanarak maddede sayılanlar dışında kalan bazı yerler de eğlence vergisi kapsamına alınmıştır. Anılan Kanunun eğlence vergisine ilişkin istisna ve muafırları düzenleyen 19 uncu maddesinde ise hobi karting faaliyetleri ile ilgili herhangi bir istisna veya muafiyet hükmüne yer verilmemiştir. Bu itibarla hobi karting faaliyetinden dolayı eğlence vergisi alınması gerekmektedir tarihli Resmi Gazete de yayımlanan 2011/175 sayılı Karar ı ile Anayasa Mahkemesi, Anayasa nın Belediye Meclisine vergi tarifesi tespit etme yetkisi vermediği, bu yetkiyi ancak belirli hadler içinde Bakanlar Kurulu na verdiği gerekçesiyle Anayasa nın 73 üncü maddesine aykırı bularak iptal etmiştir. İptal kararı tarihinde yürürlüğe girmiştir. 3 Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü nün 02/03/2005 tarih ve 1 No lu Belediye Gelirleri Kanunu Sirküleri 4 Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı nın 04/02/2012 tarih ve B.07.1.GİB sayılı özeldesini. Buna göre hobi mahiyetinde yapılan karting faaliyetleri nedeniyle 2464 sayılı Kanunun 21 nci maddesinin 3 üncü bendinde belirtilen miktarlarda ve 22 nci maddesindeki usul ve esaslara göre eğlence vergisi alınması gerekmektedir. II

4- Buz Pateni Pisti İşletmeciliği Faaliyetleri Buz pateni pisti insanların kış sporları veya buz pateni yapabilmeleri amacıyla çeşitli kimyasallar kullanılarak sertleştirilmiş alanlardır. Özellikle büyük şehirlerde bulunan alışveriş merkezlerinde buz pateni pisti bulunmaktadır. Buz pateni faaliyeti bir spor dalı olarak mevcut olduğundan, buz pateni pisti işletmeciliği faaliyetinin de eğlenceden ziyade spor amaçlı icra edildiği düşünülmektedir. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın bir muktezasında da buz pateni işletmeciliği faaliyetinin tek başına yapılması durumunda eğlence vergisine tabi olmayacağı ifade edilmiş olup söz konusu özelgenin özeti aşağıdaki gibidir

Şirketinize ait buz pateni pisti işletilen yerde, bu tesis dışında eğlence yeri mahiyetinde (dansing, bar, bilardo ve masa futbolu gibi) yerlerin bulunmaması durumunda, söz konusu işyeri eğlence vergisine tabi olmayacaktır. Ancak, buz pateni pistinin 2464 sayılı Kanununun 21 nci maddesinde belirtilen ve biletle girilen yerlerden olması veya bu işyerinde buz pateni pistinin yanı sıra bar, dansing, bilardo ve masa futbolu gibi eğlence yeri mahiyetinde yerlerin bulunması halinde, söz konusu işletmenin eğlence vergisine tabi olması gerekmektedir. Görüleceği üzere buz pateni işletmeciliği faaliyetinin tek başına veya eğlence vergisine konusuna girmeyen diğer faaliyetlerle birlikte yapılması durumunda eğlence vergisi söz konusu olmayacak, buz pateni işletmeciliği faaliyetinin 2464 sayılı Kanununun 21 nci maddesinde belirtilen faaliyetlerle beraber yapılması durumunda, buz pateni işletmeciliği dahil tüm faaliyetler eğlence vergisine tabi olacaktır. II.

5- Bowling Faaliyeti Gelir İdaresi Başkanlığı'nın bir özelgesinde, 2464 sayılı Kanununun eğlence vergisine ilişkin istisna ve muafıkları düzenleyen 19 uncu maddesinde bowling faaliyeti ile ilgili herhangi bir istisna veya muafiyet hükmüne yer verilmediğinden bahisle, bowling faaliyetinden dolayı eğlence vergisi alınması gerektiğini ifade etmektedir. 6 Buna göre bowling faaliyetinde bulunan işletmelerden 2464 sayılı Kanununun 21 nci maddesinin 3 üncü 5 Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 12/04/2011 tarih ve B.07.1.GİB BGK:20.MD sayılı özelgesi 6 Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 05/12/2012 tarih ve B.07.1.GİB sayılı özelgesi 7

3 bendinde belirtilen miktarda ve 22 nci maddesindeki usul ve esaslara göre eğlence vergisinin alınması gerekmektedir. II.6- Belediye Sınırları Dahilinde Bulunan Plajlar 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 17 nci maddesinde, bu Kanununun 21 nci maddesinde belirtilen ve belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yer alan eğlence işletmelerinin faaliyetlerinin eğlence vergisine tabi olduğu hükmüne yer verilmiş, mezkur Kanununun 21 nci maddesinde ise hangi eğlence yerlerinden eğlence vergisi alınacağı belirlenmiştir. Söz konusu maddenin incelenmesinden de görüleceği üzere plajlar eğlence işletmeleri arasında sayılmamaktadır. Buna göre, belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan plaj işletmelerinden eğlence vergisi alınmaması gerekmektedir. Ancak plajlarda şenlik ve konser gibi eğlencelerin tertiplenmesi halinde, bu faaliyetler eğlence vergisinin kapsamına gireceğinden, bu faaliyetlerden sağlanan gayrisafi hasılat bedeli üzerinden eğlence vergisi ödenmesi gerekmektedir. 7 II.

7- Turizm İşletme Belgeli Otellerde Yer Alan Bar ve Diskotekler 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu nun 21 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında, biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinin eğlence vergisine tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Bilindiği üzere özellikle turizm bölgelerinde bulunan ve Turizm Teşvik Belgesi ne sahip olan büyük çaplı otellerde, otelde konaklayan müşterilerin eğlenmelerine yönelik olarak faaliyet gösteren bar ve diskotekler bulunmaktadır sayılı Kanun un eğlence vergisinin istisna ve muafiyetlerini düzenleyen 19 uncu maddesinde Turizm İşletme Belgeli otellerde faaliyet gösteren bar ve diskoteklere ilişkin herhangi bir muafiyet hükmüne yer verilmemiştir. **Buna göre, Turizm Teşvik Belgeli otel işletmelerinde faaliyet gösteren bar ve diskotekler için 2464 sayılı Kanununun 21 nci maddesinin 3 üncü bendinde belirtilen miktarda ve 22 nci maddesindeki usul ve esaslara göre eğlence vergisinin alınması gerekmektedir. Verginin mükellefi söz konusu bar ve diskotekleri işleten otel işletmeleridir.**

8.- Tek Kişilik Gösteriler (Stand-Up) Tek kişilik gösteriler (stand-up), bir sanatçının bir hikayeye bağlı olarak veya bağlı olmaksızın başından geçen olayları veya gözlemlerini anlattığı, izleyenlerin hoş 7 Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü nün B.07.0.GEL.0.66/ sayılı özelgesi vakit geçirmesine yönelik bir eğlence türüdür. Bu itibarla söz konusu faaliyetler eğlence vergisinin konusuna girmektedir sayılı Kanununun 21 nci maddesinin birinci fıkrasının (I) numaralı bendinin 3 üncü alt bendinde, tiyatro, opera, operet, bale, karagöz, kukla ve ortaoyunu için eğlence vergisi oranı 91/1365 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yüzde (0) olarak belirlenmiştir. Tek kişilik gösterilerin mahiyetine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanlığı Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü nün 10/01/2011 tarih ve 02/168 sayılı yazısının özeti aşağıdaki gibidir: Günümüzde tek kişilik gösteri sanatını seçmiş sanatçılar var. Bu sanatçılar tıpkı Meddah sanatını icra edenler gibi bir masaldan, destandan günlük hayattaki kimi olay, durum ve kişilerden yola çıkarak kendi kurguladıkları bir metni anlatırlar. Yabancı dilden stand-up olarak bize geçen gösteri dalı, bizde yüzyıllarca Meddahlar tarafından kahve, meydan, pazaryeri gibi halkın yoğun olduğu yerlerde icra edilmiştir. Günümüzde bu tür gösteri sanatını seçmiş sanatçılar ortaoyunu-meddah geleneğinin bugünkü temsilcileridir diyebiliriz. Dolayısıyla özellikle fiziksel ve düşünsel güçleri yüksek sanatçıların icra ettiği stand-up sanatını günümüzde modern meddahlık olarak değerlendirilebilir. **Buna göre tek kişilik gösterilerin ortaoyunu kapsamında değerlendirilerek eğlence vergisine tabi olması gerekmektedir. Ancak tiyatro, opera, operet, bale, karagöz, kukla ve ortaoyunu için eğlence vergisi oranı 91/1365 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yüzde (0) olarak belirlendiğinden bahse konu eğlence vergisinin ödenmemesi gerekmektedir.**

9- Bilardo Masası Bulunan Kahvehaneler 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu nun eğlence vergisinde istisna ve muafiyetleri belirleyen 19 uncu maddesinin 5 numaralı bendinde, bira, alkollü içki içilmeyen, satılmayan ve ruhsatnamelerinde kahvehane, kiraathane, çayhane ve çay ocakları olduğu belirtilen yerler eğlence vergisinden istisna edilmiştir. Mezkur Kanununun 20 nci maddesinin 3 üncü bendinde ise, biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon,

gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing, bilardo ve masa futbolu salonları gibi eğlence yerlerinden işin mahiyetine göre çalışılan her gün için, belediye meclislerince takdir edilecek miktarda eğlence vergisi alınacağı hükme bağlanmıştır. Görüldüğü üzere alkollü içki satılmayan ve ruhsatnamelerinde kahvehane, kiraathane, çayhane ve çay 8 Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı'nın 11/10/2011 tarih ve B.07.1.GİB sayılı özelgesi

4 Haziran 2013, Yıl 13, Sayı 153 ocağı yazan yerler eğlence vergisinden istisna edilmiş, bilardo salonları ise eğlence vergisine tabi tutulmuştur. Ruhsatnamelerinde kahvehane veya kiraathane olduğu belirtilen iş yerlerinde bilardo masasının bulunması halinde söz konusu iş yerlerinin eğlence vergisine tabi olup olmayacağı şeklindeki tereddütü gidermek üzere verilen Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü'nün 21/03/2005 tarih ve B.07.0.GEL0.66/12997 sayılı özelgesinde, ruhsatnamelerinde kahvehane, kiraathane, çayhane ve çay ocağı olduğu belirtilen kahvehane niteliğinde olan yerlerde bilardo masasının bulunmasının işyerinin vasfını değiştirmeyeceğinden, bu tür işyerlerinin bilardo ve masa futbolu salonları gibi değerlendirilerek işleticilerinden eğlence vergisi alınmasının mümkün olmadığı ifade edilmektedir. Diğer taraftan Danıştay 9 uncu Dairesinin 25/01/1988 tarih ve E: 1987/2254, K: 1988/207 sayılı kararında, kahvehane ruhsatı olan iş yerlerinde birden fazla bilardo masası bulunması halinde bu işyerlerinin kahvehane özelliğini yitireceğinden, bilardo oyun salonu olarak eğlence vergisine tabi olması gerektiğine hükmolunmuştur. 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3 üncü maddesinin (B) bendinde, vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin esas olduğu hükme bağlanmıştır. Diğer bir deyişle verginin konusuna giren işlemlerin gerçek mahiyeti vergilendirmede esas teşkil edecektir. Ruhsatlarında kahvehane yazan iş yerlerinde bilardo masasının da bulunması durumunda, söz konusu bilardo masalarının iş yerinin vasfını değiştirecek mahiyette olup olmadığına bakmak gerekecektir. Kahvehane ruhsatına sahip bir iş yerinde, çok fazla sayıda bilardo masasının bulunması ve işletmenin faaliyetlerinin önemli bir kısmının bilardo oynatmak olduğu bir durumda, iş yerinin ruhsatında kahvehane yazmasının bir önemi kalmayacak ve iş yeri bilardo salonu olarak kabul edilip eğlence vergisine tabi tutulacaktır. Burada önemli olan husus kaç tane bilardo masasının işletmenin kahvehane niteliğini yitirmesine sebep olacağıdır. Yukarıda yer alan Danıştay kararında, iş yerinde birden fazla bilardo masasının bulunması durumunda işyerinin kahvehane olma özelliğini kaybedeceği ifade edilmektedir. Danıştay kararındaki, kahvehane olarak ruhsatlandırılan bir iş yerinin birden fazla bilardo masasına sahip olması durumunda kahvehane niteliğini kaybedeceği şeklindeki görüşünü olaya münhasır değerlendirmek gerekir. Örneğin 1-2 masası bulunan bir kahvehanede bulunan bir adet bilardo masası işletmenin vasfını değiştirebileceği gibi, büyük ölçekli bir kahvehanede bulunan 3 bilardo masası işyerinin vasfını değiştirmeyebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, bilardo masası bulunan kahvehanelerin faaliyetlerinin çoğunun hangi amaca özgülendiğinin belirlenmesidir. Kahvehane ruhsatına sahip iş yerinin gerçekte hangi faaliyete yönelik olarak işletildiğinin tespit edilmesi, söz konusu işyerinin eğlence vergisine tabi olup olmadığının belirlenmesini sağlayacaktır. II.10-

Bilardo Federasyonuna Bağlı Bilardo Salonları Bilardo Federasyonuna bağlı olarak açılan bilardo spor okullarının spor amaçlı salonlar olduğu, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yer alan bilardo salonlarının ise eğlence amacıyla açılan salonlar olduğu ve sporun bir eğlence faaliyeti olmadığı, bundan dolayı Bilardo Federasyonuna bağlı olarak faaliyet gösteren bilardo spor okullarının eğlence vergisine tabi olup olmadığı konusunda yaşanan tereddütleri gidermek amacıyla verilen Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 15/08/2006 tarih ve B.07.1.GİB.0.66/ /63637 sayılı genelgesinde, bilardo salonlarının eğlence vergisine tabi olduğu, 2464 sayılı Kanunda Bilardo Federasyonuna bağlı olarak açılan bilardo salonlarının eğlence vergisinden muaf olduğu yönünde herhangi bir düzenleme bulunmadığı, söz konusu bilardo salonlarının eğlence vergisinin kapsamı dışında tutulmasının Anayasanın 73 üncü maddesi 9 gereği ancak kanun değişikliği yapılması halinde mümkün olabileceği ifade edilmiştir. Görüleceği üzere, Bilardo Federasyonuna bağlı olarak açılacak bilardo salonları, 2464 sayılı Kanunun 21 nci maddesinin 3 numaralı bendinde yazılan tarifeye göre Kanunun 22 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında belirtilen şekilde eğlence vergisine tabidir. II.11- Spor Müsabakaları ve Gösterileri 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 21/1-I-4 maddesi uyarınca spor müsabakaları, at yarışları ve konserler %10 oranında eğlence vergisine tabidir. Diğer taraftan 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 17 nci maddesi ile, bu Kanuna göre yapılacak spor müsabaka ve gösterilerinden elde edilecek gelirlerin Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olduğu hükme bağlanmıştır. 27/5/1988 tarih ve 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 28 inci maddesinde; 3289 sayılı Kanunun profesyonel futbolla ilgili hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmış, 24 üncü maddesinde ise; bu Kanuna göre yapılacak müsabakalardan elde edilecek gelirler ile federasyonun diğer gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olacağı belirtilmiştir. 9 Anayasa'nın 73 üncü maddesi: Herkes kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır. Vergi, resim, harç ve benzeri yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır 9

5 Görüleceği üzere 3461 sayılı Kanun'un 24 üncü maddesi ile profesyonel futbol müsabakalarından, 3289 sayılı Kanun'un 17 nci maddesi ile profesyonel futbol dışında kalan spor müsabaka ve gösterilerinden elde edilecek gelirler her türlü vergiden muaf tutulmaktadır sayılı Kanunda söz konusu muafiyetlere ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamasıyla birlikte, söz konusu Kanunların muafiyet getiren hükümleri 2464 sayılı Kanunda yer alan hükümlere göre özel mahiyette olması nedeniyle, spor müsabakaları ve gösterilerinin eğlence vergisine tabi olmaması gerekmektedir. II.12- Birahaneler 2464 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin 3 üncü bendinde, biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing gibi eğlence yerlerinde Belediye Meclisi tarafından belirlenecek miktarın eğlence vergisinin matrahını oluşturacağı belirtilmektedir. Maddede belirtilen iş yerlerinin ortak özelliği icra edilen müzik ile birlikte alkollü içki satışının yapılmasıdır. Ayrıca kanun metninde söz konusu iş yerleri örnek olarak sayılarak buna benzer mahiyetteki diğer iş

yerlerinin de eğlence vergisinin konusuna girdiği ifade edilmiştir. Konu ile ilgili Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu nun 22/04/1994 tarih ve E: 1993/110, K: 1994/189 sayılı Kararında, 2464 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin 3 üncü bendi uyarınca biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, dansing, diskotek, kabare gibi eğlence yerlerinden eğlence vergisi alınması gerektiği, anılan madde hükmünde biletle girilmesi zorunlu olmayan eğlence yerlerinin sınırlı olarak sayılmayıp, belirtilenler dışındaki bazı işletmelerin de bu vergiye tabi tutulmasının mümkün olduğu, ancak vergiye tabi tutulacak işletmelerin sayılan işletmelerle aynı amaca ve benzer niteliklere sahip olmaları gerekeceği, maddede sayılan işyerlerinde içki içilmesi değil, eğlence unsurunun ağır bastığı ve müzik eşliğinde veya müzik olmadan yapılan bazı faaliyetlerle veya bazı gösterilerin izlenmesiyle eğlenildiğinden birahanelerin bu işletmelerle aynı özellikleri taşımadığı ve dolayısıyla söz konusu madde uyarınca eğlence vergisine tabi tutulmaması gerektiği ifade edilmiştir. Yukarıda yer alan Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurul kararında da belirtildiği üzere, birahaneler ile 2464 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin 3 üncü bendinde belirtilen eğlence işletmelerinin mahiyetinin farklı olması nedeniyle, birahanelerden eğlence vergisi alınmaması gerekmektedir.

II.13- Halı Sahalar 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu nun 20 nci maddesinin 3 üncü bendinde, biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing, bilardo ve masa futbolu salonları gibi eğlence yerlerinde işin mahiyetine göre çalışılan her gün için Belediye Meclisince takdir edilen miktarın eğlence vergisinin matrahı olduğu hükme bağlanmıştır. Eğlence vergisine tabi olan eğlence yerleri yukarıdaki gibi sayılmış olup, bu yerlerin ortak özelliği işletmelerin faaliyetinin eğlendirici özellik taşımasıdır. Halı sahalarda oyun oynayan oyuncular belirli bir süre için ücret ödemek suretiyle bizzat spor yapmaları ve spor sahasına bilet ücreti ödeyerek giren seyirci bulunmaması nedeniyle, eğlendirme amacı bulunmayan halı saha işletmelerinin eğlence vergisine tabi tutulmaması gerekmektedir. 10 II.14- Düğün Salonları Danıştay 9 uncu Dairesi nin 03/04/1990 tarih ve E: 1989/945, K: 1990/1182 sayılı kararında, düğün salonlarının umuma açık olmaktan ziyade düğün ve nişan merasimlerini icra etmek için yalnız davetlilerin toplandıkları yerler olduğu, düğün salonlarının esasen bu merasimlerin yapıldığı yerler olarak hazırlandığı ve bu sebeple 2464 sayılı Kanun anlamında eğlence yeri olmadıklarından bahisle düğün salonlarının eğlence vergisine tabi olmadıkları ifade edilmiştir. Kişisel görüşümüz de söz konusu Danıştay kararı ile aynı paralelde olup, düğün salonlarından eğlence vergisi alınmaması gerektiği düşünülmektedir. II.15- Moda Defileleri Giyim ve moda konusundaki yenilikleri tanıtmak amacıyla tertip edilen defile gösterilerinin 2464 sayılı Kanunun 17 nci maddesi gereğince eğlence vergisine tabi olduğu şeklindeki Danıştay 9 uncu Dairesinin 15/11/1988 tarih ve E: 1988/571, K: 1988/3459 sayılı kararının gerekçesi aşağıda özetlenmiştir: 2464 sayılı Kanunun 21 nci maddesinde film gösterilerinden, tiyatro, bale ve benzerlerinden, spor müsabakaları ve konserlerden ve lunapark, çalgılı bahçe ve benzerlerinden nisbi olarak eğlence vergisi alınacağı açıklandığına göre, amacı giyim ve moda konusundaki yenilikleri katalog gibi basılı yayın dışında ve orijinal bir şekilde tanıtmak olan defilenin, aynı zamanda maddede anılan eğlence faaliyetlerinde olduğu gibi

eğlendirici nitelik taşıdığı kuşkusuz olduğuna nazaran bu faaliyetin idarece eğlence vergisine tabi tutulmasında yasaya aykırılık bulunmamaktadır. Aslı itibarıyla vergiye tabi bir faaliyette bir kısım davetiyelerin veya biletlerin parasız olarak dağıtılması ve bazı kişilere para almaksızın verilmiş olması, verginin mükellefinin, vergi ödeme 10 Danıştay 9 uncu Dairesinin 16/12/1992 tarih ve E: 1992/1270, K: 1992/3088 sayılı kararı. 10

6 Haziran 2013, Yıl 13, Sayı 153 yükümlülüğünden kurtulması için hukuki bir sebep teşkil etmeyip, kendi isteği ile para almaksızın davetiye veya biletleri veren yükümlünün buna tekabül eden vergiyi ödemesi gerekir. Hazır giyim ve moda sektöründe faaliyet gösteren firmalar sezon başlamadan önce yeni sezon kreasyonlarını tanıtmak amacıyla moda defileleri düzenlemektedirler. Bu defileler bazı davetlilerin katılmasına olanak sağlayarak profesyonel mankenler aracılığıyla salonlarda yapıldığı gibi, mağaza önlerine kurulan standlarda da yapılabilmektedir. Salonlarda yapılan moda gösterilerine şirketin cari veya potansiyel müşterileri davet edilmekte ve defile salonuna girebilmeleri için söz konusu kişilere davetiye verilmektedir. Mağaza önlerine kurulan platform üzerinde yapılan moda gösterileri ise halka açık olmaktadır. Moda defilesi düzenleyen firmaların amacı davetlilerin veya halkın eğlendirilmesi olmayıp firmanın yeni sezonda satışını yapacakları kıyafetleri tanıtmaya yöneliktir sayılı Kanunun 17 ve müteakip maddelerinin incelenmesinden, eğlence vergisinin eğlence yerlerinde yapılan eğlence faaliyetlerinden alınmasının, başka bir deyişle vergiye konu olan faaliyetlerin müzik eşliğinde eğlence amacına yönelik faaliyetler olmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır 11. Firmalar, moda defilelerini yeni sezon ürünlerinin tanıtılması yanı sıra reklam amacıyla da düzenlemektedirler. Buradan da görüleceği üzere moda defilesi düzenleme faaliyeti eğlence vergisinden ziyade ilan ve reklam vergisinin konusuna girebilir. Ancak 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun ilan ve reklam vergisinin tarife ve nispetlerini belirleyen 15 inci maddesi incelendiğinde afiş, el ilanı, reklam panosu, bina cephelerinin reklam afişi ile giydirilmesi, katalog vb. reklam araçlarının ilan ve reklam vergisinin konusuna girdiği, canlı performans şeklindeki moda defilelerinin maddede sayılmadığı görülmektedir. Sonuç olarak hazır giyim ve moda sektöründe faaliyet gösteren firmalar tarafından yeni dönemde satışa sunulacak ürünleri tanıtmak ve reklam yapmak amacıyla düzenlenen moda defileleri eğlence faaliyeti sayılamayacağından eğlence vergisinin, 2464 sayılı Kanunun 15 nci maddesinde sayılmaması nedeniyle de ilan ve reklam vergisinin konusuna girmemektedir. II.16- Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca Düzenlenen Sergi, Fuar, Festival ve Benzeri Faaliyetlerin Bulunduğu Yerde Özel Kişilerce İşletilen Eğlence Yerleri 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu nun eğlence vergisinde istisna ve muafiyetleri düzenleyen 19 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında; genel ve katma bütçeli idareler, il özel idareleri, belediyeler ve köyler tarafından kültürel, sosyal, turistik ve ekonomik amaçlarla düzenlenen kongre, konferans, fuar, festival, şenlik, sergi ve benzeri faaliyetler ile tertip edilen eğlenceler ve konserlerin eğlence vergisinden istisna olduğu hükme bağlanmıştır. Madde metninden de anlaşılacağı üzere, eğlence faaliyetlerinin eğlence vergisinden istisna olabilmesi için faaliyetin madde metninde sayılan kurum veya kuruluşlarca icra edilmesi gerekmektedir. Diğer

bir deyişle, kamu kurum ve kuruluşlarınca sosyal, kültürel, ekonomik ve turistik amaçlarla düzenlenen sergi, fuar, festival, şenlik ve benzeri faaliyetlerin bulunduğu yerlerde diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından işletilen ve eğlence vergisinin konusuna giren eğlence yerlerinin eğlence vergisinden istisna edilmesi mümkün değildir. 12 Örneğin Gaziantep belediyesi tarafından düzenlenen bir şenlik nedeniyle, özel kişilerce şenlik alanında lunapark faaliyetinde bulunulması durumunda, söz konusu faaliyet eğlence vergisine tabi olacaktır. III- SONUÇ 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 20 nci maddesinin 3 üncü bendinde, biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing, bilardo ve masa futbolu salonları gibi eğlence yerlerinden işin mahiyetine göre çalışılan her gün için, Belediye Meclislerince takdir edilecek miktarda eğlence vergisi alınacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca Kanunun 20/3 üncü maddesinde, biletle girilmesi zorunlu olmayan bar, pavyon, gazino, gece kulübü, taverna, diskotek, kabare, dansing, bilardo ve masa futbol salonları gibi eğlence yerlerinde işin mahiyetine göre çalışılan her gün için, Belediye Meclislerince takdir edilecek miktarda eğlence vergisi ödeneceği hükme bağlanmıştır. Madde metinlerinin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere kanun koyucu eğlence yerlerini örnek mahiyetinde saymakta ve bu mahiyette bulunan diğer eğlence yerlerinin de eğlence vergisinin konusuna girdiğini ifade etmektedir. Buradaki gibi ve benzeri ifadeleri nedeniyle, hangi faaliyetlerin eğlence vergisinin konusuna girdiğine ilişkin olarak tereddütler oluşabilmektedir. Bu çalışmamızda ulaşılabildiğimiz Maliye Bakanlığı özelemleri ve Danıştay kararları çerçevesinde eğlence vergisinin konusuna giren faaliyetlere ilişkin tereddütlü konular açıklamaya çalışılmıştır. 11 Danıştay 9 uncu Dairesinin 15/11/1988 tarih ve E: 1988/571, K: 1988/3459 sayılı kararına ilişkin azınlık oyu. 12 Danıştay 9 uncu Dairesinin 13/11/1985 tarih ve E:1985/361, K: 1985/1444 sayılı kararı da aynı mahiyettedir.

Görüldüğü üzere ne tür faaliyetlerden eğlence vergisi alınması gerektiği açıkça anlatılmıştır. Belediyelerimiz bu açıklamalar nezdinde gerekli çalışmalarını yapmalıdırlar.

Buna göre;

- Belediyelerimiz, sınırları içinde bulunan her türlü eğlence yerlerini Turizm işletmelerini bar, internet cafe vb yerleri kısaca yukarıda belirtilen tüm işyerlerinin durum tespitini tekrar yapmalıdırlar.
- Tespitler sonucunda Eğlence vergisine tabii olanların yasalarda belirtilen oranları üzerinden tahakkuklarını hazır hale getirmelidirler.
- Bu güne kadar tespit edilmemiş ya da gözden kaçmış olan eğlence vergisine tabi olan işyerlerine geriye dönük 5 yıllık vergi tahakkuklarını hazır hale getirmelidirler.
- Hazırlanan tahakkuk ve ödeme emirlerini usule uygun şekilde tebliğ etmelidirler.

- Kontrolleri sık sık yapmalı ve kontrol raporlarını düzenli olarak gözden geçirmelidirler.
- Unutmayalım ki gelirlerin arttırılmasının yollarından biri de sıkı ve bilinçli yapılan denetimlerdir.
- İş yeri açılış ruhsatlarında belirtilen işyerinin faaliyet alanı, o işyerinin eğlence vergisine tabi olup olmadığını belirler.. Eksik yapılan denetim değerlendirmeleri sonucunda ciddi miktarlarda eğlence vergisi kayıpları yaşanmaktadır.

Eğlence vergisini sıkı bir şekilde doğru tespitlerle tahakkuk ettiren belediyelerin bu tür gelirlerinde ki artış oranı çok yüksektir.

Haberleşme vergisi,

2464 Sayılı yasanın 29. Md si Haberleşme vergisini düzenlemiştir. Yasaya göre Belediye sınırları içinde bulunan PTT Tarafından tahsil edilen telefon, fax vb iletişim araçlarından alınan vergilerden %1nin Bağlı olduğu Belediyeye ödenmesidir. Genelenlikle sistem şu şekilde işlemektedir. Vergiyi tahsil eden PTT, Belediyeye o ay ne kadar yatırırsa Haberleşme vergisi tahsil edilmiş olur. Aslında PTT her ay yeni aboneleri de sayı olarak bildirmeli ve tahsil ettiği vergileri de aylık abone sayısına göre yatırmalıdır. Bu rada sorgulama görevi belediyenindir. Belediye ister aylık isterse 3 er aylık olmak üzere abone sayılarını PTT den yazılı olarak sormalıdır.

Ancak Haberleşme vergisi konusunda asıl önemli olan sorun Yasanın ilgili maddesinin çok eski olmasıdır.

Madde 29 – (Değişik: 4/12/1985 - 3239/119 md.) Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Posta Telgraf Telefon işletmesi tarafından tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretleri (tesis, devir ve nakil ücretleri hariç) Haberleşme Vergisine tabidir.

Görüldüğü üzere maddenin değişiklik tarihi 1985 tir. Halbuki o tarihten itibaren PTT özelleştirilmiş, gelişen teknoloji ve iletişim şartlarında hem iletişim hem data hizmetleri veren pek çok özel şirketler faaliyete geçmiştir. Bu durumda ilgili madde halen güncellenmediğinden PTT den tahsil edilen haberleşme vergisi yok denilecek kadar azalmıştır. Mesela Yasa da PTT İbaresini vardır Telekom ibaresi yoktur. Bu durumda Telekom un hizmet verdiği abonelerden tahsil edilen ücretlerden Belediyelere Haberleşme vergisi verilmeyecek midir? Bu sorunun cevabı belirsizdir. Bunun yanı sıra Data hizmeti veren Özel şirketler (süperonline, d smart vb) tahsil ettikleri aboneliklerinden Belediyelere Haberleşme vergisi ödemeyecekler midir?

Bu konuda yasa değişikliğine ihtiyaç vardır. Çünkü Belediyelerimiz, büyük miktarlarda haberleşme vergisi kaybı yaşamaktadırlar. Bir bakıma 2464 Sayılı

yasa, günün değişen şartlarına göre yeniden ele alınmalı ve gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

Elektrik ve Havagazı vergisi

Madde 34 – Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde elektrik ve havagazı tüketimi, Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisine tabidir.

Belediyelerin genellikle üstünde durmadıkları ancak ciddi anlamda gelir kaybının yaşandığı vergilerden biri de Elektrik vergisidir.

Elektrik tedarik eden kuruluşların aylık bildirimlerine göre hesap edilerek tahsil edilen elektrik vergisi, abonelerin sayısına ve ödedikleri paraya göre hesaplanmaktadır.. Burada dikkat edilmesi gereken konu şudur:

Elektrik tedarik eden kamu ya da özel kuruluşlar, yeni abone sayılarını belediyesine bildiriyor mu? Tahsil edilen paranın oranı nedir? Vergi ve diğer kesintilerin oranı kaçtır? Vb gibi bilgilerin Belediyeye düzenli olarak verilmesi gerekir. Belediyesi de bu tür bilgileri yazıyla istemek durumundadır. Karşılaştırmalar sonucunda kayıpların ortaya çıkarılması ve tahsilatın ona göre yapılması gerekmektedir.

Ayrıca Belediyelerimiz yeni düzenlemiş oldukları iskan ruhsatlarının sayısı ile Elektrik ve Haberleşme aboneleri arasında karşılaştırmalar da yapabilir. Varsa kaçak ve kayıplar bu yöntemle de ortaya çıkarılabilir.

Belediyelerimizin her ay düzenli olarak yapacakları bu tür kontroller sonucunda akması gereken vergilerin arttığı görülecektir.

İşgal harcı

Belediyelerin en önemli gelirlerinden biri de işgal harçlarıdır.

2646 Sayılı yasanın 52. Maddesinden başlayarak 56. Maddesine kadar bu konuyla ilgili açıklamalar yapılmıştır.

İşgaliye harçlarının belirlenmesinde benim tespitlerime göre en önemli eksiklikler;

- İşgaliye ölçümlerinin eksik yapılması,
- İşgal edenlerin tespitlerinin doğru yapılmaması ve eksik tespitlerin olması,
- Belirlenen işgal harcının m2 fiyatlarının yanlış uygulanması, örneğin m2 100 tl olan yerin hesaplanmasında 10 tl uygulanması gibi,
- İşgaliye alanlarının tespitinde eksikliklerin olması,

- Belediye meclislerinin işgal harcı belirleme yetkilerini kullanmaması,
- Tahakkukların zamanında yapılmaması,
- Tahsilatların geciktirilmesi,
- Borçlu olan mükelleflere gerekli ödeme evraklarının gönderilmemesidir.

Belediyelerin bu konuda çok titiz çalışmalar yapması ve kontrollerini düzenli ve sürekli yapmaları gerekir.

Belediyelerimiz, 2464 Sayılı Belediye gelirleri Yasasının Harçlar bölümünde belirtilen maddeleri titizlikle uygulamalı ve gereğini yapmalıdırlar.

Kontroller düzenli ve sürekli olmalı, kayıpları ve eksikleri tespit etmeli, gerekli önlemleri almalıdırlar.

- Bina harçları,
- Yapı kullanım harçları,
- Alt yapı kazı harçları,
- İmar harçları,
- Zemin açma hafriyat döküm harçları,
- Yol harçlarına katılma payları,
- Alt yapı harcamalarına katılma payı,
- Su tesisleri harcamalarına katılma payı gibi gelirler Belediyelerimiz için önemli ve ciddi miktarlara ulaşan gelirlerdir.

Burada en önemli unsurlar şunlardır;

- **Hesaplamalarını doğru yapılması,**
- **Tespitlerin(Bina, işyeri sayısı, inşaatların sayısı,Hizmet götürülen yerlerde ki konut ve işyerlerinin sayısı vb) doğru yapılması,**
- **Ölçümlerin doğru yapılması,**
- **Kontrollerin sürekli ve düzenli olması,**

- Belediyece düzenlenen inşaat ve iskan ruhsatlarının kontrolü ve Mali Hizmetler müdürlüğünce takibinin yapılması,

7- COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİNDEN YARARLANMA

Coğrafi Bilgi Sistemleri(CBS) uygulamalarına geçme konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca yönetmelikler çıkarılmış, Büyükşehir belediyelerine CBS uygulamalarını yapmaları konusunda yasal zorunluluklar getirilmiştir.

CBS, bir kentin kılcal damarları diyebileceğimiz her noktasının tespit edilme yöntemlerinden biridir. CBS ile Belediyeler, Kentin tomoğrafisini çekerler ve yönettiği kenti tanırlar.

Günümüz bilgi teknolojilerinin ileri seviyede olması nedeniyle her yönden yararlı veriler ve çalışmalar elde edilmektedir. Teknoloji, yerel yönetimlere daha iyi ve yeni hizmetler sunabilmeleri için çok önemli fırsatlar sunmaktadır. Kamu yöneticileri ve yerel yönetim liderleri, kurumun kaynaklarını çok yormadan ve tüketmeden yenileşimi teşvik eden uygulamaların kullanılmasının sağlayacağı faydaların farkındadır. Bu nedenle günümüzde CBS'yi en çok kullanan ya da kullanma ihtiyacı olan grupların başında artık yerel yönetimler gelmektedir. Yerel yönetimlerin çalışma alanlarındaki potansiyel CBS uygulamaları arazi ve karayolu yönetiminden, acil durum ve alan kullanım planlamasına kadar geniş bir yelpazede çeşitlilik göstermektedir.

CBS,küresel, konumlandırma,sistemleri,senkronizasyon teknolojileri ve otomatik araç konumlandırma sistemleri ile entegre edilebilmekte, zamandan tasarruf edilmesini, kaynaklara odaklanılmasını, doğru veri teminini sağlayan mobil çözümler üretilmesini sağlamaktadır. Ülkemizde de yerel yönetimler; CBS uygulamalarının çok yaygın şekilde gerçekleştirdiği ve istihdam imkânları olan kurumlar arasındadır

Yerel yönetimlerde CBS kullanımının sağladığı temel faydalar arasında; etkililik, gelir artışı, doğruluk oranında artış, karar desteği, kaynak yönetimi ve görev otomasyonu sağlanması ile zamandan, paradan ve işgücünden tasarruf edilmesi sayılabilmektedir.

Sağladığı bu faydalarla CBS, yerel yönetimlerde; planlama, sosyal gelişim, çevre koruma, kamu güvenliğinde entegrasyon, altyapı yönetimi, ulaşım planlaması, sağlık, eğitim, modelleme, seferberlik yönetimi, suçla mücadele, trafik güzergahları, ruhsat ve lisans verme, mahalli ve genel seçimlerin yönetimi, arsa ve yapılaşma yönetimi gibi birçok konuda oldukça güçlü bir araç olarak kullanılabilir.

CBS nin çalışma sisteminin ana unsurları şunlardır.

- Donanım,
- Yazılım,
- Veri,

- İnsan,
- Yönetim

CBS ile Belediyelere sağlanan başlıca avantajlar şunlardır.

- Zaman tasarrufu,
- Kaynakları doğru kullanma,
- Yeni gelirler yaratma,
- Gelir kaynaklarının arttırılması ve çeşitlendirilmesi,
- Tasarruf yönetimlerinin belirlenmesi,
- Gelirlerin yönetimi,
- Borç yönetimi
- Sağlanan verilerle Projelerin belirlenmesi

Görüldüğü üzere CBS nin yararları Yerel Yönetimler için saymakla bitmez. CBS ile gelir kayıplarının en aza indirileceği gibi yeni gelir kaynaklarının yaratılması ve tahsilatların da hızlandırılması sağlanacaktır. **Kayıp Kentli** diye nitelendirdiğimiz Belediye mükellefi olmayan kişilerin tespitleri de CBS ile mümkündür.

CBS de Veri Kaynakları;

- Adres Kayır Sistemi(AKS)
- Tapu ve Kadastro bilgi Sistemleri(TAKBİS) dir.

Bu sistemlerle entegre edilen CBS uygulamaları sonucunda Kentin her noktasında nelerin olup olmadığı, Binaların fiziki durumları, sayıları, özellikleri, kayıp arazilerin ortaya çıkarılması, arazilerin durumları vb gibi pek çok veriler elde edilecektir.

CBS uygulamalarına geçilmesi ve ciddi bir çalışma yapılması çok önemlidir. Belediyelerimiz için yeni gelirlerin yaratılmasının en önemli faktörlerinden biri olan CBS uygulamalarını konusunda uzmanlaşmış firmalarla yapmakta yarar vardır.

CBS uygulamalarının en önemli yanlarından biri de EMLAK, ÇTV, ARAZİ, ARSA VERGİ GELİRLERİNİN ÇOĞALTILMASINA yöneliktir.

Bilindiği üzere 3194 Sayılı İMAR YASASI na istinaden İMAR UYGULAMASI yapılan araziler, ARSA VASFINA DÖNÜŞMEKTEDİR.

Örneğin, uygulama gören arazi BŞHR BLD si sınırları içindeyse tahakkuk eden vergi oranı %02 yani Binde 2 dir. Arazi, uygulamadan sonra Arsa vasfını kazanacağı için ödenecek vergi %06 yani Binde 6 dır.. Ancak pek çok BLD de uygulama gören araziler, BLD KAYITLARINDA arsa vasfına dönüşme işlemi yapılmadığından eksik vergi alınmaktadır.

Bu durum ise hem BLD nin gelir kaybıdır, hem de görevi kötüye kullanmadır.

O nedenle BLD ler, geriye dönük araştırma ve inceleme yapmalılar, bu tür arazilerin dönüşüm işlemlerini kayıtlara geçirerek geriye dönük 5 yıllık Ödeme tebligatı çıkarmalılar ve tahakkuklarını sağlamalıdır.

Yine CBS sonucunda geçmişe yönelik yada uygulanması sonucunda **FİBER OPTİK HATLARIN GEÇİŞ ÜCRETLERİ** nin tahsil edilip edilmediği de ortaya çıkar. Metrajların önemli olduğu bu tür uygulamada, artık günümüz teknolojisinin en önemli iletim hatları olan **FİBER OPTİK KANALLAR**, ciddi gelirler sağlamaktadır. BLD ler bu konuda hiçbir taviz vermeden bu geçiş ücretlerini tahsil etmelidirler.

Özellikle BŞHR ve İLÇE BLD sınırları içinde yer alan pek çok MADEN OCAKLARI (Taş, kum, çakıl, mermer, kaya, mıcır vb her türlü ocaklar) vardır.

MADEN OCAKLARININ RUHSATLANDIRILMASI konusunda MEVZUAT yönünden ÇELİŞKİ VARDIR. Ancak kesin olan bir konu vardır ki MADEN OCAKLARININ YILLIK SATIŞ BEDELLERİNDEN %02 Binde 2 pay, BLD lere ödenmek zorundadır.

2464 Sayılı Bld Gelirleri Kanununun 97. Md sine istinaden ve 3213 Sayılı Maden Kanuna göre belirlenen bu paylar konusunda maalesef ciddi bir denetim eksikliği ve sonucunda da önemli miktarlarda GELİR KAYBI vardır.

Bu konuda CBS çalışması esnasında ortaya çıkarılacak MADEN OCAKLARI SAYISININ ve HANGİ ALANDA FAALİYET GÖSTERDİKLERİNİN tespiti önemlidir.

Ayrıca işletmelerin, yapmış oldukları satış miktarlarını ve tahsil ettikleri bedelleri DOĞRU ve EKSİKSİZ OLARAK BEYAN ETME SORUMLULUKLARI VARDIR.

Bu tür gelir çeşitlerini çoğaltmak ve yeni gelir kaynaklarını keşfetmek, BLD lerin Ve Bağlı kuruluşlarının Bölgesel, Coğrafi, Ticari, Ekonomik, Nüfus ve diğer koşullara bağlıdır.

Her BLD, bulunduğu koşullara göre hareket etmeli ve o yönde stratejiler belirlemelidirler.

Kitabımın sonuna yaklaşırken kurumlara ve bazı BLD BİRLİKLERİNE gönderdiğim, BLD GELİRLERİ ve HUKUKİ STATÜLERİ konusunda yazmış olduğum raporlardan bazı önerileri buraya da taşımak istiyorum..

ÖNERİLERİM:

- **BLD'lerimizin, Bağlı Kuruluşlarının ve BLD'nin**

Şirketlerinin şirketlerinin HUKUKİ ve MZUAT

sorunları giderme, hangi bakanlığa bağlı oldukları

konusunda kafaları karıştırmak vb. karışıklığı iş ve model TEK ELDEN ve KOORDİNATÖR GÖREVİYLE YÜRÜTÜLMESİNİ

YEREL YÖNETİMLER BAKANLIĞI, yeniden kurulmalı, BLDlerimizi, Bağlı Kuruluşları ve

Şirketleri bu bakanlığa bağlanmalıdır. İÇİŞLERİ

BAKANLIĞININ yükü azaltılmalıdır.

- Başta 5393 Sayılı BLD KANUNU, 5216 Sayılı BŞHR BLD

Kanunu, 6360 Sayılı Kanun olmak;

İmar kanunu, BLD Gelirleri Kanunu, Kamulaştırma Kanunu İSKİ

Kanunu ve yasal olarak yeniden tasarlanacaktır.

bizim için uygun olarak revize edilebilir.

- Emlak ve ÇTV ne dayanak teşkil eden EMLAK RAYIÇ

BEDEL TESPİT KOMİSYONLARININ toplanma ve bedel

tespit etme süreleri 4 yönlendirmeler 2 indirilmeli, bir defa yapılmaz.

- Yine Merkezi yetkisinde olan ve BLD'nin gözden geçirilmesi

vergi çeşitlerinden, vergi matrağı BLD MECLİSLERİNE bırakılmalıdır.

- Özel GSM'den alınan İLETİŞİM

VERGİLERİNDEN,

- MTV yuvası,

- TRAFİK ve KASKO POLİÇELERİNDEN,
- TAPU İŞLEMLERİ ve ALIM SATIM VERGİLERİNDEN,
- DOĞALGAZ ÜCRETLERİNDEN BLD lere ödeme herkes.
- BLD GENEL VERGİ YAPMA yetkisi

Tahsil ücretine göre belli bir yüzde pay

- verilebilir. Böylece GENEL VERGİ TAHSİLATLARI da hızlanmış olur.

- BLD ve Bağlı kuruluşlarının hizmet amaçlı kullandıkları

ENERJİ BEDELLERİ DÜŞÜRÜLEBİLİR, ya da KDV alınmayabilir.

- Yine BLD ve Bağlı kuruluşlarının kullandıkları iş makineleri

ve hizmet araçlarından MTV alınmayabilir, kullandıkları

akaryakıttan ÖTV oranları düşürülebilir.

- BLD lerimizin ve Bağlı kuruluşlarının satın aldıkları hizmet

amaçlı mal ve hizmetlerden alınan KDV kaldırılmalı ya da oranları düşürülmelidir.

- BLD lerin, Bağlı kuruluşlarının ve Şirketlerinin bağlı olduğu 4734 Sayılı Kamu ihale yasası, yeniden ele alınarak BLD ler

için ayrı bir statü sağlanmalıdır. Bakanlıklar için bu statüler sağlanmaktadır.

- Yine BLD lerimize ve Bağlı kuruluşlarına sadece İSTİHDAMA,

YÖRE EKONOMİSİNİN GELİŞMESİNE ve GELİR

ARTIRICI PROJELERE yönelik olmak şartıyla DEVLETE AİT

ARAZİLER, BİLA BEDELLE TAHSİS EDİLMELİDİR.

Saygılarımla

Mehmet Zeki Fidandal

Yerel Yönetimler UZMANI